

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ЦЕНТР ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ТА
ПРОФЕСІЙНИХ СУДДІВ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ
УКРАЇНИ**

Виконав: здобувачка вищої освіти
2 курсу магістратури заочної форми
навчання

Галузь знань 28 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціальність 281 «Публічне
управління та адміністрування»

Задорожна Тетяна Ігорівна
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Науковий керівник:

к.е.н., доц. Котлубай Вячеслав
Олексійович

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-
батькові)

Рецензент:

д.е.н., проф. Кібік Ольга Миколаївна

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-
батькові)

АНОТАЦІЯ

на магістерську роботу Задорожної Тетяни Ігорівни
на тему: «Державне регулювання залучення інвестицій в економіку
України»

Магістерський дослідницький проєкт на здобуття кваліфікаційного ступеня магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2025.

Магістерська робота присвячена дослідженню теоретичних, правових і практичних аспектів державного регулювання залучення інвестицій в економіку України, а також обґрунтуванню напрямів удосконалення механізмів державної інвестиційної політики в умовах післявоєнного відновлення та євроінтеграційних трансформацій. Робота складається із вступу, 3 розділів, що містять 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методологічну основу роботи.

Перший розділ присвячено теоретико-методологічним аспектам державного регулювання інвестиційної діяльності. У ньому розкрито економічну сутність інвестицій, їх класифікаційні ознаки, форми, функції та роль у забезпеченні економічного розвитку. Автор визначає інвестиції як довгострокові вкладення фінансових, матеріальних, інтелектуальних та інших ресурсів у різні галузі економіки з метою отримання прибутку або соціального ефекту. У роботі підкреслюється, що в сучасних умовах інвестиції є не лише джерелом економічного зростання, а й каталізатором інноваційних процесів, модернізації виробництва, розвитку людського капіталу та інтеграції у глобальні ринки.

Другий розділ зосереджений на аналізі сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні та проблем, що стримують її розвиток. Автором детально проаналізовано тенденції залучення внутрішніх та іноземних інвестицій, визначено основні бар'єри: воєнні ризики, корупційні прояви, нестабільність законодавства, недосконалість судової системи, нерозвинену інфраструктуру,

високий рівень бюрократії та нерівномірний розподіл капіталовкладень між регіонами. В роботі наведено аргументовану характеристику чинного законодавства, зокрема Закону України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування» та «Про державно-приватне партнерство», а також визначено їхні основні недоліки. Автор підкреслює, що правова система регулювання інвестицій є фрагментарною, перевантаженою декларативними нормами та не узгодженою з європейськими стандартами. Зазначається, що внаслідок цих факторів Україна залишається менш привабливою для міжнародних інвесторів, що знижує темпи економічного відновлення.

У третьому розділі обґрунтовано комплекс пропозицій щодо вдосконалення системи державного регулювання залучення інвестицій. Центральним елементом цього розділу є модернізації нормативно-правової бази, яка передбачає оновлення ключових законів та підзаконних актів, адаптацію до європейського законодавства, впровадження інноваційних інструментів стимулювання інвестиційної діяльності та створення дієвих механізмів моніторингу. Автор пропонує внести зміни до Закону «Про інвестиційну діяльність», розширивши його положення про гарантії захисту прав інвесторів, запровадивши механізми страхування воєнних ризиків та обов'язкове застосування соціально-економічної оцінки ефективності (СБА/SEIA) для великих державних проєктів. Закон «Про режим іноземного інвестування» пропонується доповнити нормами щодо створення «єдиного цифрового вікна» для реєстрації інвестицій, англomовної комунікації з інвесторами та гнучких процедур для стратегічних проєктів. Оновлення Закону «Про державно-приватне партнерство» передбачає введення типових форматів договорів, стандартизацію процедур оцінки ризиків та прозорі електронні механізми відбору партнерів.

Окрему увагу автор приділяє питанням інституційного забезпечення інвестиційної політики. Пропонується створення Фонду відновлення та прискорених інвестицій на базі моделі «фонд-фондів», який акумулюватиме державні, міжнародні та приватні ресурси для фінансування стратегічних інфраструктурних і технологічних проєктів. Такий фонд може стати

центральним інструментом залучення капіталу до пріоритетних секторів – енергетики, логістики, цифрової інфраструктури, агропромислового комплексу. Також обґрунтовано доцільність створення Банку розвитку України для довгострокового кредитування інвестиційних проєктів за зразком європейських фінансових інституцій.

Автор пропонує систему таргетованих податкових стимулів, що передбачають зниження ставки податку на прибуток для кваліфікованих інвестиційних проєктів, податкові пільги для інвестицій у «зелені» технології, R&D, локалізацію виробництва та створення робочих місць. Особливу увагу приділено розвитку державно-приватного партнерства, що дозволить залучати приватний капітал у реалізацію соціально значущих проєктів за умов прозорого розподілу ризиків. Зазначено, що ключовим завданням ДППІ має стати модернізація транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури.

У роботі також запропоновано створення єдиного цифрового інвестиційного порталу, який об'єднає базу даних інвестиційних проєктів, електронну реєстрацію, систему аналітики, автоматичний розрахунок пільг і показників ефективності. Окремо автором розроблено механізм моніторингу та оцінки ефективності інвестиційної діяльності, який передбачає впровадження системи ключових показників (KPI), обов'язковий незалежний аудит, застосування міжнародних методологій (OECD, InvestEU), цифрову звітність через платформу «Дія» та створення Центру моніторингу інвестицій при Мінекономіки.

Ключові слова: інвестиції, державне регулювання, інвестиційна політика, іноземні інвестиції, державно-приватне партнерство, моніторинг ефективності, цифровізація, інституційне забезпечення.

SUMMARY

for the master's thesis by Zadorozhna Tetiana Ihorivna
on the topic: "State regulation of investment attraction in the economy of
Ukraine"

Master's research project for a master's degree in the specialty 281 "Public management and administration". – National University "Odesa Law Academy", Odesa, 2025.

The master's thesis is devoted to the study of theoretical, legal and practical aspects of state regulation of investment attraction in the Ukrainian economy, as well as to the justification of directions for improving the mechanisms of state investment policy in the conditions of post-war recovery and European integration transformations. The thesis consists of an introduction, three chapters containing nine sections, conclusions and a list of references.

The introduction substantiates the relevance of the topic, defines the object, subject, purpose, objectives, and methodological basis of the study.

The first chapter is devoted to the theoretical and methodological aspects of state regulation of investment activity. It reveals the economic essence of investments, their classification features, forms, functions, and role in ensuring economic development. Investments are defined as long-term allocations of financial, material, intellectual, and other resources into various sectors of the economy with the purpose of obtaining profit or achieving a social effect. The author emphasizes that investments are not only a source of economic growth but also a catalyst for innovation, modernization, human capital development, and integration into global markets.

The second chapter focuses on the analysis of the current state of investment activity in Ukraine and the problems that hinder its development. The author analyzes trends in attracting domestic and foreign investments and identifies the main barriers – military risks, corruption, legislative instability, judicial inefficiency, underdeveloped infrastructure, bureaucracy, and regional disparities. The thesis provides a comprehensive assessment of current legislation, including the Laws of Ukraine "On

Investment Activity,” “On the Regime of Foreign Investment,” and “On Public-Private Partnership,” highlighting their fragmentation and lack of harmonization with EU standards, which reduces the country’s investment attractiveness and slows economic recovery.

The third chapter substantiates proposals for improving the system of state regulation of investment attraction. The core of these proposals is the modernization of the legal framework through updating key laws and by-laws, adapting them to European legislation, introducing innovative tools to stimulate investment activity, and establishing effective monitoring mechanisms. The author proposes amendments to the Law “On Investment Activity” by expanding investor protection guarantees, introducing war risk insurance, and applying cost-benefit and socio-economic efficiency assessments (CBA/SEIA) for major public projects. The Law “On the Regime of Foreign Investment” should include a “single digital window” for registration and English-language communication with investors. The updated Law “On Public-Private Partnership” should introduce standardized contracts, risk assessment procedures, and transparent electronic partner selection mechanisms.

Special attention is given to institutional support for investment policy. The author proposes the creation of a Recovery and Accelerated Investment Fund based on a “fund-of-funds” model to combine public, private, and international resources for financing strategic projects, particularly in energy, logistics, digital infrastructure, and agriculture. It is also recommended to establish a Development Bank of Ukraine for long-term project financing, following European models.

The author suggests introducing targeted tax incentives, including reduced profit tax rates for qualified investment projects, tax benefits for “green” technologies, R&D, localization, and job creation. The development of public-private partnerships is considered an important mechanism for attracting private capital to socially significant projects under conditions of transparent risk sharing, primarily in the modernization of infrastructure sectors.

The thesis also proposes the creation of a Unified Digital Investment Portal integrating databases, registration, analytical systems, and automatic calculation of

benefits and efficiency indicators. The author develops a monitoring and evaluation mechanism for investment activities, based on KPI systems, independent audits, international standards (OECD, InvestEU), digital reporting through the “Diia” platform, and an Investment Monitoring Center under the Ministry of Economy.

Keywords: investments, state regulation, investment policy, foreign investments, public-private partnership, monitoring efficiency, digitalization, institutional support.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ	7
1.1. Сутність та значення інвестицій для економічного розвитку держави.....	7
1.2. Концептуальні основи функціонування механізму державного регулювання інвестиційної діяльності.....	14
1.3. Нормативно-правові та інституційні засади регулювання інвестицій в Україні	20
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	30
2.1. Аналіз динаміки та структури інвестицій в економіку України	30
2.2. Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на ефективність державного регулювання залучення інвестицій	36
2.3. Оцінка ефективності чинних механізмів державного регулювання інвестиційної діяльності.....	43
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ.....	50
3.1. Удосконалення нормативно-правового забезпечення державного регулювання залучення інвестицій в Україні.....	50
3.2. Розвиток інструментів державного регулювання залучення інвестицій..	56
3.3. Механізм моніторингу та оцінки ефективності запропонованих заходів	66
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76

ВСТУП

Інвестиції в сучасних умовах є ключовим елементом економічного розвитку будь-якої країни, забезпечуючи не лише розширене відтворення капіталу, але й стимулювання інновацій, диверсифікацію виробництва, перехід до високотехнологічних секторів та інтеграцію в глобальні ланцюги доданої вартості. В умовах світової глобалізації інвестиційна діяльність набуває динамічного характеру, позитивно впливаючи на економічне, політичне та соціально-культурне становище держави, сприяючи вирішенню багатьох соціально-економічних проблем. Розвиток інвестиційного потенціалу стимулює зростання майже всіх секторів економіки, включаючи промисловість, сільське господарство, енергетику, логістику, сферу послуг, науку, освіту, охорону здоров'я та високотехнологічні галузі, такі як ІТ і зелена економіка. На жаль, в Україні, яка стикається з постійними політичними та соціально-економічними проблемами, повномасштабним вторгненням Росії, розвиток інвестиційної діяльності стримується і не має пріоритетного значення. Через складність і системність цих питань, інвестиційна сфера потребує посилення регулюючої та управлінської ролі держави для забезпечення її стабільного розвитку.

Інвестиційна діяльність в Україні, як і інші сфери національної економіки, відчуває гостру потребу в ефективній державній підтримці та швидкому реагуванні на зміни внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на залучення капіталу. Держава повинна активно формувати сприятливе інвестиційне середовище, щоб подолати дефіцит ресурсів, спричинений війною, та стимулювати відновлення економіки.

Питанням державного регулювання залучення інвестицій в Україну присвячено праці багатьох вітчизняних учених, серед яких: Вернюк Н. О., Дяченко М. І., Антонюк К. Г., Процикевич А. І., Куцик П. О., Солоджук Т. В., Худик М. С., Левандівський О. Т., Єльнікова Ю. В., Булєєв І. П., Коваленко Ю. М., Мискіна О. О., Гарбар С. В., Мамрай В. В., Вініченко І. І., Білоконь Т. В.,

Пурій Г. М. та інші. Водночас, попри значний науковий внесок зазначених дослідників, окремі теоретичні та прикладні аспекти залишаються недостатньо опрацьованими. Інвестиційна політика держави перебуває у стані постійних трансформацій, що зумовлює необхідність об'єктивної оцінки її ефективності та пошуку нових підходів до вдосконалення механізмів державного регулювання. У сучасних умовах саме активна участь держави, спрямована на формування нормативно-правової бази, розроблення стратегій і програм стимулювання інвестицій, є визначальним чинником розвитку інвестиційної діяльності. Отже, поглиблене вивчення питань удосконалення державного регулювання залучення інвестицій є надзвичайно актуальним завданням сучасної науки.

Метою магістерської роботи є розробка рекомендацій щодо вдосконалення механізму державного регулювання процесу залучення інвестицій в економіку України, з урахуванням сучасних економічних умов та внутрішніх і зовнішніх факторів впливу.

Для досягнення зазначеної мети в процесі роботи були виконані наступні завдання:

- розкрито та проаналізовано сутність та значення інвестицій для економічного розвитку держави;
- досліджено концептуальні основи механізму державного регулювання інвестиційної діяльності;
- проаналізовано нормативно-правові та інституційні засади регулювання інвестицій в Україні;
- виконано аналіз динаміки та структури інвестицій в економіку України;
- досліджено вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на ефективність державного регулювання залучення інвестицій;
- виконано оцінку ефективності чинного механізму державного регулювання інвестиційної діяльності;

- запропоновано шляхи удосконалення нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності;
- сформульовано напрями розвитку інструментів стимулювання інвестицій у межах державного управління;
- запропоновано напрями удосконалення механізму моніторингу та оцінки ефективності запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання інвестиційної діяльності в економіці України.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-економічних та нормативно-правових засад державного регулювання залучення інвестицій.

При проведенні досліджень, для досягнення поставленої мети та розв'язання завдань були використані такі методи: аналізу та синтезу – для вивчення сучасного становища на ринку інвестиційних послуг та механізму державного управління інвестиційною діяльністю; індукції та дедукції при дослідженні програм та стратегій розвитку інвестицій; статистичний – для оцінки розвитку в динаміці процесів, які відбуваються в інвестиційній галузі та в процесі їх державного регулювання; традиційні прийоми економічного аналізу тощо.

Інформаційна база роботи складається з нормативно-правових актів, статистичних даних Державної служби статистики України, публікацій вітчизняних та іноземних науковців у сфері державного регулювання залучення інвестицій в економіку країни.

Значення отриманих результатів полягає в систематизації інструментів вдосконалення державного регулювання залучення інвестицій в економіку України.

Робота складається з трьох розділів, які включають відповідні підрозділи, вступу, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1. Сутність та значення інвестицій для економічного розвитку держави

У період сучасних економічних трансформацій в Україні інвестиції постають як фундаментальна економічна категорія, що забезпечує не лише відтворення капіталу, але й стимулювання інноваційних процесів у національній економічній системі, сприяючи переходу від сировинної орієнтації до високотехнологічного розвитку з акцентом на стале зростання та інтеграцію в європейські економічні структури. Сутність інвестицій полягає в їхній ролі як довгострокових вкладень капіталу в різні сфери та галузі народного господарства як всередині країни, так і за її межами, з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту, що включає вкладення грошових коштів, цінних паперів, рухомого та нерухомого майна, інтелектуальних цінностей, таких як патенти, ліцензії та ноу-хау, забезпечуючи трансформацію ресурсів суб'єктів господарювання з однієї форми в іншу відповідно до ринкових законів попиту та пропозиції, з урахуванням факторів ризику, невизначеності та відстроченого ефекту. Згідно з теоретичними підходами, інвестиції є комплексним процесом, що охоплює не тільки фінансові аспекти, але й організаційно-економічні механізми, спрямовані на підвищення ефективності виробництва, оптимізацію витрат та вирішення соціально-екологічних завдань, де вони виступають як інструмент регулювання та стимулювання суб'єктів господарювання в умовах ринкових трансформацій [33]. Такий процес набуває особливого значення в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення в Україні, де інвестиції перетворюються на каталізатор мобілізації ресурсів для забезпечення обороноздатності, відновлення інфраструктури, продовольчої безпеки та екологічної стійкості, перетворюючи обмежені ресурси на рушійну силу

стійкого зростання з акцентом на залучення іноземних вкладень для активізації інвестиційної політики, що дозволяє подолати структурні диспропорції та підвищити рівень конкурентоспроможності національної економіки на глобальному ринку. Динамічний розвиток інвестиційної діяльності є необхідною умовою стабільного функціонування та розвитку економіки, де масштаби, структура та ефективність інвестицій визначають рівень економічного зростання, сприяючи розширеному відтворенню, диверсифікації виробництва, переходу до високотехнологічних секторів та інтеграції в міжнародні ланцюги вартості, з особливим акцентом на сільське господарство як ключовий сектор, що генерує значну частку ВВП і експортних надходжень [32].

Розглядаючи еволюцію поняття інвестицій, слід відзначити його багатогранність, де інвестиції не обмежуються капіталовкладеннями в основні фонди, а включають фінансові інструменти, такі як акції, облігації та депозитні сертифікати, що відрізняє їх від вузького трактування як витрат на будівництво, реконструкцію чи технічне переоснащення організацій, акцентуючи на довгостроковому характері вкладень з метою збереження або примноження капіталу в умовах інфляції та ринкових коливань. В Україні такий підхід доповнюється врахуванням кризових факторів, таких як воєнні ризики, де інвестиції сприяють детінізації економіки, легалізації вкладень, розвитку електронного урядування та формуванню інвестиційно-інноваційної моделі розвитку, що передбачає синергію державних, приватних та іноземних ресурсів для подолання дефіциту фінансування та стимулювання інновацій [4]. Крім того, інвестиції класифікуються за об'єктами вкладення (реальні та фінансові), строками (коротко- та довгострокові), формами власності (державні, приватні, іноземні) та іншими ознаками, що дозволяє аналізувати їх ефективність на макро- та мікрорівнях, з акцентом на зовнішні інвестиції як грошові, майнові чи інтелектуальні цінності, що надходять від сторонніх суб'єктів для отримання прибутку чи іншого ефекту, забезпечуючи доступ до нових технологій, ринків та управлінських практик в умовах глобалізації [34].

Узагальнено класифікацію інвестицій за ключовими ознаками наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація інвестицій за ключовими ознаками

Ознака класифікації	Види інвестицій	Характеристика
1	2	3
За об'єктами вкладення	Реальні інвестиції	Вкладення в основні фонди, інноваційні нематеріальні активи, приріст запасів товарно-матеріальних цінностей, спрямовані на матеріальне розширення виробництва та підвищення продуктивності.
	Фінансові інвестиції	Операції з придбанням корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів для отримання пасивного доходу та диверсифікації ризиків.
За строками	Короткострокові	До 1 року, спрямовані на швидке отримання доходу та підтримку ліквідності в умовах нестабільності.
	Довгострокові	Понад 1 рік, для стратегічного розвитку, модернізації та інноваційного зростання.

Продовження табл. 1.1

1	2	3
За формами власності	Державні	Вкладення з державного бюджету в пріоритетні сектори, такі як інфраструктура та освіта, для забезпечення суспільного блага.
	Приватні	Вкладення фізичних та юридичних осіб для отримання прибутку та розширення бізнесу.
За джерелом	Внутрішні	З власних ресурсів країни, включаючи реінвестиції прибутку та амортизаційні відрахування.
	Зовнішні	Від іноземних інвесторів, з метою доступу до технологій, ринків та корпоративного управління, особливо актуально для України в контексті євроінтеграції.
За ризиком	Агресивні	Високий ризик з потенційно високим прибутком, характерні для інноваційних проєктів.
	Консервативні	Низький ризик з стабільним доходом, для збереження капіталу в кризові періоди.

Джерело: складено автором на основі [21; 23; 32; 33; 34]

Значення інвестицій для економічного розвитку держави проявляється через їх внесок у формування інвестиційно-інноваційної моделі, де вони забезпечують розширене відтворення, диверсифікацію виробництва та перехід до високотехнологічних секторів, що є передумовою для інтеграції України в глобальні ланцюги доданої вартості, з особливим акцентом на підвищення якості продукції, оптимізацію витрат та вирішення екологічних проблем. У сучасних умовах України, де інвестиційний потенціал оцінюється у понад 400 млрд дол. США в сферах інновацій, сільського господарства, енергетики та логістики, залучення іноземних інвестицій не лише модернізує техніку й

обладнання, але й удосконалює управлінські практики, сприяючи стабілізації економіки та посиленню її стійкості до зовнішніх шоків, таких як пандемія COVID-19 та воєнне вторгнення, з прогнозом на відновлення прямих іноземних інвестицій за умови ефективного управління ризиками та міжнародного співробітництва [9, 3]. Інвестиції відіграють ключову роль у формуванні економічного ландшафту, сприяючи соціально-економічному розвитку через оптимальний розподіл державних коштів у пріоритетних секторах, таких як інфраструктура, освіта та інновації, з метою уникнення довгострокових негативних наслідків, як-от недофінансування проєктів, відтік капіталу та зниження рівня конкурентоспроможності, що особливо актуально для післявоєнного відновлення України, де необхідні значні вкладення для реконструкції зруйнованих об'єктів та розвитку зеленої економіки [58].

Інвестиції трансформують державу з ресурсорієнтованої моделі на інноваційно-драйвову, де їхня ефективність залежить від синергії внутрішніх факторів, таких як кваліфікована робоча сила, розвинена інфраструктура та стабільне правове поле, з зовнішніми впливами, забезпечуючи баланс між поточними витратами та капітальними вкладеннями для досягнення сталого зростання ВВП, підвищення рівня конкурентоспроможності на міжнародних ринках та зниження залежності від імпорту енергоносіїв. В Україні інвестиції є рушійною силою економічного зростання, відновлення виробничого апарату та підвищення добробуту населення, з акцентом на ефект мультиплікатора, коли збільшення інвестицій призводить до більшого зростання національного доходу, ніж початкове вкладення, що підтверджується теоріями українських економістів про подвійний ефект інвестицій - доходний і виробничий, де вони не тільки генерують прибуток, але й стимулюють зайнятість, споживання та податкові надходження [15; 33]. Зовнішні інвестиції виконують функції фінансування, інноваційного розвитку, зовнішньоекономічної інтеграції, безпекового захисту та оптимізації оподаткування, покриваючи дефіцит власних ресурсів у фазі активного зростання, що є критичним для України в умовах воєнного стану, де вони забезпечують доступ до нових технологій,

ринків збуту, корпоративного управління та міжнародних стандартів, сприяючи диверсифікації експорту та зменшенню залежності від традиційних ринків [32].

У післявоєнному відновленні інвестиції набувають стратегічного значення, сприяючи структурній перебудові економіки, де прямі іноземні інвестиції (далі - ПІІ) забезпечують довгостроковий економічний інтерес через контроль над об'єктами вкладення, з метою отримання прибутку або соціального ефекту, що вимагає комплексних заходів для підвищення інвестиційної привабливості, таких як євроінтеграція, цифровізація, транспортний безвіз з ЄС та реформи судової системи для захисту прав інвесторів [37]. Таким чином, інвестиції не лише формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі, але й визначають конкурентні позиції країни на світових ринках, з необхідністю високоактивної інвестиційної політики для досягнення зростання національного доходу, соціально-економічного прогресу та зменшення регіональних диспропорцій, де вони сприяють розвитку малого та середнього бізнесу, створенню робочих місць у депресивних регіонах та підвищенню рівня життя населення [37].

Враховуючи макроекономічні виклики, такі як воєнні загрози, валютна нестабільність, інфляційний тиск та кліматичні зміни, інвестиції сприяють стабілізації припливу капіталу, з прогнозом на 2026-2027 роки, що вказує на відновлення ПІІ за умови ефективного управління ризиками, міжнародного співробітництва та впровадження стимулюючих заходів, таких як податкові пільги для зелених проєктів та субсидії для інноваційних організацій, де вони підтримують стратегічні сектори, такі як виробництво, торгівлю, видобуток корисних копалин та ІТ, сприяючи переходу до цифрової економіки [4]. Сутність інвестицій як багатогранної категорії, що включає вкладення в продуктивні сили, відносини власності, фінансові активи та інтелектуальний капітал, робить їх невід'ємним елементом економічного розвитку України, забезпечуючи довгостроковий прогрес у умовах трансформаційних процесів, з акцентом на стале зростання, інновації та соціальну стабільність, де

ефективне управління інвестиційними потоками стає ключем до подолання кризових явищ та досягнення стратегічних цілей національного розвитку [22, 33].

Інвестиції в стале зростання постають як інструмент підвищення добробуту в економічному, соціальному та екологічному вимірах, де вони сприяють реалізації Цілей сталого розвитку ООН, адаптованих до українських реалій, з акцентом на зменшення вуглецевого сліду, розвиток відновлюваної енергетики та соціальну інклюзію, що вимагає інтеграції ESG-критеріїв у інвестиційні рішення для мінімізації ризиків та максимізації довгострокового ефекту [6]. У сільському господарстві, як ключовому секторі української економіки, інвестиції забезпечують модернізацію, підвищення продуктивності та експортний потенціал, де вони компенсують дефіцит внутрішніх ресурсів через залучення іноземного капіталу для впровадження точного землеробства, біотехнологій та логістичної інфраструктури, сприяючи харчовій безпеці та регіональному розвитку [33].

Узагальнено роль функцій інвестицій у забезпеченні економічного розвитку України наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Роль функцій інвестицій у забезпеченні економічного розвитку України

Функція	Опис	Приклад в Україні
1	2	3
Фінансова	Забезпечення ресурсів для розвитку, покриття дефіциту бюджету	Залучення ПП для відновлення інфраструктури після 2022 р.
Інноваційна	Стимулювання впровадження нових технологій та знань	Інвестиції в ІТ та агротех, що підвищують продуктивність.

Продовження табл. 1.2

1	2	3
Соціальна	Створення робочих місць, покращення добробуту	Інвестиції в освіту та охорону здоров'я для зменшення безробіття.
Екологічна	Підтримка зелених проєктів, зменшення забруднення	Вкладення в відновлювану енергетику для сталого розвитку.
Регуляторна	Балансування економічних процесів через державне втручання	Податкові стимули для пріоритетних секторів.

Джерело: складено автором на основі [6; 15; 342; 37; 54]

Інвестиції як економічна категорія інтегрують фінансові, організаційні та соціальні аспекти, забезпечуючи трансформацію української економіки в напрямку стійкості, інноваційності та глобальної конкурентоспроможності, де їх значення полягає в здатності генерувати мультиплікативні ефекти для всього суспільства, з необхідністю постійного удосконалення механізмів залучення для подолання поточних викликів.

1.2. Концептуальні основи функціонування механізму державного регулювання інвестиційної діяльності

Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні є складним і багатограним процесом, спрямованим на створення сприятливого інвестиційного клімату, забезпечення стабільності економічного розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації та воєнних викликів. Концептуальні основи функціонування цього механізму ґрунтуються на системному підході, який інтегрує теоретичні положення економічної науки, управлінські практики та інституційні

інструменти, спрямовані на формування якісного інвестиційного середовища через економічно-стимулюючі, організаційні та правові заходи. Державне регулювання інвестиційної діяльності розглядається як комплекс взаємопов'язаних дій держави, що включають розробку стратегій, нормативно-правове забезпечення, створення інституційних структур та впровадження економічних інструментів для стимулювання інвестиційних процесів, з урахуванням специфіки національних економічних умов, зокрема воєнного стану, що потребує адаптації до підвищених ризиків і обмежених ресурсів [52]. Такий підхід передбачає балансування інтересів держави, інвесторів і суспільства, що досягається через створення прозорого правового поля, мінімізацію бюрократичних бар'єрів, впровадження цифрових технологій в управлінні інвестиційними процесами та забезпечення захисту прав інвесторів, що є особливо актуальним в умовах післявоєнного відновлення та євроінтеграційних прагнень України.

Механізм державного регулювання інвестиційної діяльності охоплює сукупність інструментів, методів і процедур, спрямованих на створення умов для залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, підвищення їх ефективності та забезпечення сталого економічного зростання. У теоретичному плані цей механізм базується на синтезі економічних теорій, що акцентують на ролі держави як фасилітатора інвестиційних процесів, який не лише встановлює правила гри, але й активно сприяє формуванню сприятливого бізнес-середовища. Зокрема, дослідники визначають державне регулювання як систему заходів, що включають інформаційне, економічне, організаційне, інституційне, соціальне та психологічне забезпечення, спрямоване на підвищення доступності інвестиційних ресурсів, моніторинг розвитку секторів економіки та стимулювання інноваційної діяльності [52]. Механізм охоплює традиційні елементи ринкової економіки, такі як виробники, споживачі, конкуренти, інфраструктура, продукти-замінники, доповнені специфічними компонентами інвестиційного середовища, такими як фінансово-ресурсне забезпечення, формальне та неформальне регулювання, а

також організаційні структури, що забезпечують адаптацію до особливостей пріоритетних секторів, таких як ІТ, сільське господарство, енергетика та логістика [52]. У сучасних умовах України концептуальні основи акцентують на переході від реактивного до проактивного регулювання, де держава виступає не лише регулятором, але й активним партнером інвесторів, забезпечуючи правову визначеність, прогнозованість і стабільність для залучення капіталу в умовах підвищених ризиків.

Ключовим елементом механізму державного регулювання є створення комплексної системи інструментів, що включає нормативно-правові, економічні, організаційні та інформаційні заходи. Нормативно-правові інструменти формують правову основу для інвестиційної діяльності, встановлюючи чіткі правила для інвесторів, гарантії захисту їхніх прав і механізми вирішення спорів. Економічні інструменти, такі як податкові пільги, субсидії, державні гарантії та пільгове кредитування, спрямовані на стимулювання інвестиційної активності в пріоритетних секторах економіки, зокрема у відновлювальній енергетиці, інфраструктурних проєктах та інноваційних технологіях. Організаційні інструменти включають створення спеціалізованих інституцій, таких як UkraineInvest, що супроводжують інвесторів на всіх етапах реалізації проєктів, а також впровадження цифрових платформ для спрощення процедур реєстрації та моніторингу інвестиційних проєктів. Інформаційні інструменти забезпечують прозорість і доступність даних про інвестиційні можливості, сприяючи просуванню України на міжнародних ринках як привабливого напрямку для капіталовкладень [33]. В умовах воєнного стану наведені інструменти можуть доповнюватися спеціальними механізмами, такими як страхування воєнних ризиків, міжнародні гарантії та грантові програми від партнерів України, що спрямовані на мінімізацію інвестиційних ризиків і стимулювання припливу капіталу для відновлення економіки. Основні інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Основні інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності
в Україні

Тип інструменту	Опис	Приклад реалізації в Україні
Нормативно-правові	Закони, постанови, розпорядження, що регулюють інвестиційну діяльність	Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII.
Економічні	Податкові пільги, субсидії, державні гарантії	Податкові стимули для інвесторів у спеціальних економічних зонах.
Організаційні	Створення інституцій, цифрових платформ, супровід інвесторів	Діяльність UkraineInvest для супроводу іноземних інвесторів.
Інформаційні	Просування інвестиційних можливостей, прозорість даних	Інвестиційні портали та промоційні кампанії за кордоном.
Соціально-психологічні	Формування довіри до держави, інвестиційного клімату	Кампанії з підвищення інвестиційної привабливості України.

Джерело: складено автором на основі [22; 32; 34; 37;49]

Концептуальні основи механізму державного регулювання інвестиційної діяльності передбачають стратегічні пріоритети, які включають інституалізацію захисних механізмів, таких як інвестиційний омбудсмен, створення системи моніторингу ефективності інвестиційних проєктів, впровадження стимулів для інноваційних секторів та забезпечення прозорості процедур. Вітчизняні фахівці наголошують на необхідності переходу від фрагментарного до системного підходу, де регулювання враховує етапи

розвитку ринку, специфіку інвестиційних об'єктів та особливості секторів економіки, таких як ІТ, що є одним із лідерів за обсягами залучення іноземних інвестицій завдяки високій кваліфікації робочої сили та швидкому впровадженню цифрових технологій [52]. У воєнний період акцент зміщується на гнучкість регулювання, що передбачає швидке реагування на зовнішні шоки, такі як руйнування інфраструктури чи відтік капіталу, через впровадження тимчасових пільг, грантових програм та міжнародних партнерств, що забезпечують стабільність інвестиційного середовища [4].

Особливу роль у механізмі державного регулювання відіграє інституційна складова, що включає координацію діяльності між органами державної влади, місцевими адміністраціями та спеціалізованими установами, такими як Міністерство економіки України, яке формує інвестиційну політику, та UkraineInvest, що виконує функції супроводу інвесторів. Наведені інститути забезпечують синхронізацію з міжнародними стандартами, зокрема стандартами ОЕСР щодо захисту прав інвесторів, що є ключовим для залучення ПІІ, які у 2022 році складали 23,3% у виробничому секторі та 15,7% в ІТ-секторі [37]. Важливим аспектом є також децентралізація регулювання, що дозволяє регіонам створювати власні інвестиційні програми, адаптовані до місцевих потреб, наприклад, у сільському господарстві чи відновлювальній енергетиці, де регіональні адміністрації співпрацюють із міжнародними донорами для реалізації проєктів [33].

Концептуальний підхід до державного регулювання передбачає врахування макроекономічних викликів, таких як валютна нестабільність, інфляція та воєнні ризики, що вимагають адаптивних механізмів, таких як страхування інвестицій від воєнних ризиків через співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, наприклад, Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) чи Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР). Тому важливим є впровадження цифрових інструментів, таких як платформа «Дія», яка спрощує взаємодію інвесторів із державними органами, зменшуючи бюрократичні бар'єри та підвищуючи прозорість процедур [22]. Крім того,

механізм регулювання включає моніторинг і оцінку ефективності інвестиційних проєктів, що передбачає використання ключових показників результативності (KPI), таких як обсяг залучених інвестицій, створення робочих місць, приріст ВВП та експортних надходжень, що дозволяє оцінити внесок інвестицій у соціально-економічний розвиток [34].

У післявоєнному періоді концептуальні основи механізму державного регулювання повинні бути зосереджені на необхідності проактивного підходу, де держава не лише реагує на поточні виклики, але й формує довгострокову стратегію залучення інвестицій через інтеграцію в європейські економічні структури, впровадження зелених технологій та стимулювання інноваційних секторів, таких як ІТ та біотехнології. Наведене вимагає вдосконалення координації між державними органами, приватним сектором і міжнародними партнерами, а також створення системи стимулів, що враховують ESG-критерії (екологічні, соціальні та управлінські), для забезпечення сталого розвитку та підвищення інвестиційної привабливості України [6]. Таким чином, концептуальні основи механізму державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні спрямовані на створення синергії між економічними, правовими та інституційними інструментами, що забезпечують стабільний приплив капіталу, підвищення рівня конкурентоспроможності економіки та її адаптацію до сучасних глобальних викликів, з акцентом на післявоєнне відновлення та інтеграцію в європейський економічний простір.

1.3. Нормативно-правові та інституційні засади регулювання інвестицій в Україні

Нормативно-правові та інституційні засади регулювання інвестицій в Україні формують фундамент державної інвестиційної політики, спрямованої на створення сприятливого інституційного середовища для залучення внутрішніх і зовнішніх капіталовкладень, забезпечення їх правового захисту та оптимізації структури інвестиційного портфеля у контексті трансформаційних процесів національної економіки. Наведені засади виконують подвійну функцію: з одного боку, вони визначають нормативну рамку для реалізації інвестиційних стратегій, а з іншого – забезпечують відповідність національної політики міжнародним стандартам, зокрема принципам прозорості, верховенства права та стійкого розвитку, визначеним Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Система інвестиційного регулювання охоплює комплекс законодавчих актів, підзаконних документів і стратегічних програм, які визначають правила функціонування інвестиційного ринку, інструменти державної підтримки інвестицій і механізми моніторингу ефективності реалізації проєктів. Особливу роль у сучасних умовах відіграє інституційна адаптація до викликів воєнного часу, що передбачає формування нової архітектури інвестиційної політики, орієнтованої на післявоєнне відновлення, регіональну диверсифікацію інвестиційних потоків, розвиток "зелених" секторів економіки та цифрової інфраструктури. У цьому сенсі нормативно-правова база забезпечує не лише правову визначеність, а й створює передумови для довгострокового інституційного партнерства між державою та приватним сектором, що є ключовим чинником відновлення довіри інвесторів і підвищення інвестиційної привабливості України.

Основним законодавчим актом, що регулює інвестиційну діяльність в Україні, є Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII (зі змінами) [49]. Він визначає інвестиції як усі види майнових та

інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту. Закон закріплює принципи рівності прав інвесторів, державні гарантії захисту капіталовкладень від незаконної експропріації чи націоналізації, а також свободу вибору форм і напрямів інвестування. У сучасних умовах цей акт набуває нового змісту — як базовий елемент формування системи економічної безпеки, що забезпечує баланс між державним регулюванням і ринковими механізмами, а також адаптацію до вимог *acquis* ЄС у сфері капіталовкладень.

З урахуванням умов воєнного стану та структурних викликів української економіки держава поступово формує гнучкі механізми стимулювання інвестиційної активності, серед яких – страхування інвестицій від воєнних ризиків, податкові пільги для пріоритетних секторів (відновлення інфраструктури, відновлювана енергетика, аграрний сектор, ІТ), а також спрощення дозвільних процедур для іноземних інвесторів. Такі заходи спрямовані не лише на відновлення виробничого потенціалу, а й на інституційне перезавантаження інвестиційної екосистеми, що є передумовою для інтеграції України до єдиного європейського економічного простору.

Доповненням до Закону України «Про інвестиційну діяльність» є Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР [51], який визначає правовий статус іноземних інвесторів та гарантії захисту їхніх прав. Закон передбачає рівність прав іноземних і національних інвесторів, заборону дискримінаційних дій щодо суб'єктів іноземного інвестування, а також державні гарантії захисту інвестицій, включно з можливістю репатріації прибутків і вільної конвертації валютних коштів.

В умовах воєнного стану та підвищених ризиків інвестування в Україну уряд посилює інституційні механізми підтримки іноземних інвесторів, зокрема через державно-приватне партнерство (ДПП), інвестиційні договори та страхування воєнних ризиків за участю міжнародних фінансових організацій, таких як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та

Міжнародна фінансова корпорація (IFC). Такі інструменти покликані зміцнити інвестиційну привабливість України та сприяти залученню прямих іноземних інвестицій, насамперед у стратегічні галузі – енергетику, відновлення інфраструктури, агропромисловий комплекс та ІТ-сектор.

Інституційна система регулювання інвестицій в Україні включає низку державних органів і спеціалізованих установ, які забезпечують реалізацію інвестиційної політики. Центральну роль відіграє Міністерство економіки України, яке координує розробку та впровадження стратегій залучення інвестицій, формує пріоритетні напрямки розвитку та забезпечує взаємодію з міжнародними партнерами. Важливим інститутом є Офіс із залучення та підтримки інвестицій (UkraineInvest), створений у 2020 році, який виконує функції супроводу інвесторів, надання консультацій, просування інвестиційних можливостей і координації проєктів на регіональному та національному рівнях. UkraineInvest також сприяє реалізації державно-приватного партнерства, що є ключовим механізмом для залучення капіталу в інфраструктурні проєкти, такі як відновлення транспортних мереж і модернізація енергетичного сектору [32]. У 2023-2025 роках діяльність UkraineInvest була посилена через створення регіональних представництв, що сприяють децентралізації інвестиційної політики та врахуванню місцевих потреб, особливо в аграрних регіонах і зонах, постраждалих від воєнних дій [4].

Основні нормативно-правові акти, що регулюють інвестиційну
діяльність в Україні

Назва документа	Дата прийняття	Ключові положення
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	18.09.1991	Визначення інвестицій, гарантії захисту, пільги для пріоритетних секторів
Закон України «Про режим іноземного інвестування»	19.03.1996	Гарантії репатріації прибутку, захист від дискримінації, пільги для ПП
Закон України «Про державно-приватне партнерство»	01.07.2010	Регулювання ДПП, механізми залучення приватного капіталу

Джерело: складено автором на основі [46; 49; 51]

Додатковим елементом нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності є підзаконні акти Кабінету Міністрів України, які деталізують порядок управління, розподілу та контролю ефективності використання публічних інвестицій.

Зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2025 р. № 527 «Деякі питання управління публічними інвестиціями» встановлює оновлені підходи до планування, відбору та реалізації публічних інвестиційних проєктів. Документ запроваджує дворівневу систему оцінки ефективності, що передбачає:

- попередню оцінку інвестиційних ініціатив із визначенням соціально-економічного ефекту;
- застосування критеріїв фінансової доцільності, відповідності пріоритетам державної політики та стратегічним цілям відновлення економіки.

Важливою новацією є вимога обов'язкової реєстрації всіх публічних інвестиційних проєктів у Єдиній інформаційній системі управління публічними інвестиціями, що забезпечує прозорість, підзвітність та ефективний моніторинг реалізації. Також передбачено інтеграцію цієї системи з державними інформаційними ресурсами у сфері фінансів і державного бюджету, що дозволяє підвищити рівень координації між центральними та місцевими органами влади [20].

Додатково, Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2025 р. № 232 «Деякі питання розподілу публічних інвестицій» визначає порядок розподілу бюджетних ресурсів між державними інвестиційними проєктами з урахуванням їх пріоритетності, стратегічної важливості та очікуваної соціально-економічної віддачі. Зокрема, передбачено механізм конкурсного відбору проєктів на основі критеріїв ефективності, відповідності цілям відновлення критичної інфраструктури, розвитку енергетичної безпеки, підвищення стійкості економіки та створення робочих місць. Таким чином, акцент зроблено на підвищенні прозорості бюджетного процесу та раціональному використанні державних коштів [19].

Особливу увагу приділено об'єктам державної власності, що можуть бути залучені до реалізації державних інвестиційних програм. Так, Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2024 р. № 903 «Деякі питання підготовки, подання, оцінки та критеріїв пріоритезації концепцій публічних інвестиційних проєктів на 2025 рік» визначає стратегічні напрями капітальних вкладень, зокрема модернізацію транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури. Документ спрямований на забезпечення ефективного використання державного майна та його залучення до реалізації проєктів, що мають мультиплікативний ефект для національної економіки [18].

Не менш важливим нормативним орієнтиром залишається Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 710 «Деякі питання ефективного використання державних коштів», яка встановлює принципи раціонального, цільового та результативного використання бюджетних

ресурсів. Вона передбачає обов'язковість проведення аналізу економічної ефективності проєктів, публічного звітування про досягнуті результати, а також запровадження механізмів внутрішнього аудиту у сфері інвестиційної діяльності [17].

В інституційній площині важливу роль відіграє Державне агентство з інвестицій та управління національними проєктами України, діяльність якого регулюється Постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2010 р. № 356. Агентство забезпечує реалізацію державної політики у сфері інвестицій, розробляє пропозиції щодо формування пріоритетів державних капіталовкладень, а також здійснює методичне забезпечення оцінки ефективності інвестиційних програм і проєктів [45].

Ключовим інструментом інформаційно-аналітичного супроводу процесів інвестування є Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 5 жовтня 2018 р. № 948, яким затверджено форму подання інформації про державні інвестиційні проєкти та інвестиційні проєкти, для реалізації яких надається державна підтримка. Документ уніфікує вимоги до змісту аналітичної інформації, що подається ініціаторами проєктів, і дозволяє проводити їх оцінку за єдиними критеріями, включаючи соціально-економічний ефект, бюджетну ефективність, екологічну стійкість і відповідність стратегічним пріоритетам розвитку держави [47].

Таким чином, сучасна система нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності в Україні спирається на принципи прозорості, ефективності, стратегічного планування та підзвітності. Вона формує комплексний механізм управління інвестиціями, що охоплює всі етапи інвестиційного циклу - від ініціювання та відбору до реалізації, моніторингу та оцінки результативності. Запроваджені урядом підходи відповідають вимогам європейських стандартів управління державними фінансами та спрямовані на підвищення довіри інвесторів, оптимізацію використання бюджетних ресурсів і забезпечення сталого економічного розвитку України в умовах післявоєнного відновлення.

Таблиця 1.5

Інституційний механізм управління інвестиціями в Україні

Рівень управління	Основні суб'єкти	Ключові функції
1	2	3
Нормативно-правове забезпечення	Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР; Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI; Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII; Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР; Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210-III; Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI; Закон України «Про основи державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII	Формування правових засад інвестиційної діяльності, визначення принципів державного регулювання, гарантій захисту інвестицій, умов для державно-приватної взаємодії, розвитку конкуренції та регіонального інвестування

Продовження табл. 1.5

1	2	3
Стратегічний рівень	Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки України	Визначення державної інвестиційної політики, затвердження пріоритетів, координація міжвідомчої взаємодії
Операційний рівень	Державне агентство з інвестицій та управління національними проєктами України, центральні органи виконавчої влади	Реалізація державних інвестиційних програм, підготовка аналітичних матеріалів, оцінка ефективності проєктів
Регіональний рівень	Обласні, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування	Розроблення регіональних інвестиційних програм, моніторинг реалізації проєктів, адаптація політики до місцевих потреб
Аналітичний рівень	Міністерство фінансів України, Державна аудиторська служба, UkraineInvest	Фінансовий контроль, аудит, супровід інвесторів, аналіз ефективності, підготовка звітів
Інформаційно-аналітична підтримка	Єдина інформаційна система управління публічними інвестиціями, цифрова платформа «Дія»	Електронний облік і моніторинг проєктів, спрощення доступу до даних, підвищення прозорості та підзвітності

Джерело: складено автором

Таким чином, нормативно-правові та інституційні засади регулювання інвестицій в Україні створюють комплексну систему, що поєднує законодавче забезпечення, інституційну підтримку та цифрові інструменти для залучення капіталу, захисту прав інвесторів і підвищення економічної стійкості. Така система адаптується до сучасних викликів, таких як воєнні ризики та євроінтеграція, через впровадження гнучких механізмів, таких як страхування інвестицій, державно-приватне партнерство та регіональні програми, що забезпечують синергію між державою, приватним сектором і міжнародними партнерами для досягнення сталого економічного зростання.

Висновки до розділу 1

Аналіз засад державного регулювання залучення інвестицій в економіку України дозволяє сформулювати комплексне розуміння сутності, значення та механізмів інвестиційної діяльності в умовах сучасних економічних трансформацій. Інвестиції є ключовим елементом економічного розвитку, виступаючи рушійною силою для розширеного відтворення, диверсифікації виробництва та переходу до високотехнологічних секторів. Вони сприяють модернізації економіки, підвищенню рівня конкурентоспроможності та інтеграції України в глобальні ланцюги доданої вартості, що є особливо важливим у контексті воєнного стану та післявоєнного відновлення. Сутність інвестицій розкривається через їх здатність трансформувати ресурси в економічний, соціальний та екологічний ефект, забезпечуючи стаке зростання, інноваційний розвиток і стабілізацію економіки в умовах криз.

Концептуальні основи функціонування механізму державного регулювання інвестиційної діяльності ґрунтуються на системному підході, який інтегрує економічні, організаційні, правові та інформаційні інструменти для створення сприятливого інвестиційного клімату. Цей механізм передбачає проактивне управління, спрямоване на балансування інтересів держави, інвесторів і суспільства, з акцентом на прозорість, захист прав інвесторів і

стимулювання пріоритетних секторів, таких як ІТ, зелена енергетика та агропромисловий комплекс. У воєнний період особливого значення набувають гнучкі інструменти, такі як страхування ризиків і державно-приватне партнерство, що дозволяють мінімізувати невизначеність і залучати капітал для відновлення економіки

Нормативно-правові та інституційні засади регулювання інвестицій в Україні створюють комплексну систему, що включає ключові законодавчі акти, які забезпечують правову визначеність і гарантії для інвесторів. Інституційна система, представлена Міністерством економіки України, UkraineInvest та регіональними органами, сприяє реалізації політики через супровід інвесторів, цифровізацію процедур і координацію з міжнародними партнерами. Адаптація до євроінтеграційних стандартів і впровадження механізмів моніторингу підвищують ефективність інвестиційної політики, сприяючи залученню капіталу в стратегічні сектори

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз динаміки та структури інвестицій в економіку України

Аналіз динаміки та структури інвестицій в економіку України є фундаментальним елементом оцінки ефективності інвестиційної політики держави, дозволяючи виявити ключові тенденції, оцінити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на інвестиційні потоки та визначити пріоритетні напрямки для їх оптимізації в умовах сучасних викликів, таких як воєнний стан, глобальна економічна нестабільність та процеси посткризового відновлення. Інвестиції, як рушійна сила економічного зростання, забезпечують модернізацію виробничих потужностей, підвищення продуктивності праці, створення нових робочих місць та інтеграцію національної економіки в міжнародні ланцюги доданої вартості, що набуває особливої актуальності для України, де інвестиційний дефіцит накопичувався роками через структурні диспропорції, корупційні бар'єри та геополітичні ризики. У період з 2020 по 2025 рік динаміка інвестицій зазнала значних трансформацій, зумовлених пандемією COVID-19, повномасштабним вторгненням Росії у 2022 році та поступовим відновленням завдяки міжнародній підтримці, де обсяги капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій (ПІІ) відображають не лише кількісні показники, але й якісні зміни в структурі, спрямовані на пріоритетні сектори, такі як промисловість, сільське господарство та торгівля [37].

Динаміка інвестицій в економіку України у 2020-2025 роках характеризується циклічними коливаннями, де початковий спад, спричинений глобальною пандемією, перейшов у різке падіння через воєнні події, а згодом - у поступове відновлення завдяки державним реформам та міжнародним ініціативам. За даними Державної служби статистики України, обсяг капітальних інвестицій у 2020 році скоротився на 38,2% порівняно з 2019

роком, досягнувши 419,8 млрд грн, що відображає вплив локдаунів, порушення ланцюгів постачань та зниження ділової активності, коли інвестори відкладали проєкти через невизначеність і обмеження мобільності ресурсів [16]. У 2021 році спостерігалось часткове відновлення з ростом на 13,4% до 476,2 млрд грн, зумовлене адаптацією економіки до постпандемічних умов, впровадженням антикризових програм та зростанням експорту аграрної продукції, що стимулювало внутрішні вкладення в логістику та переробку [4]. Однак повномасштабне вторгнення у лютому 2022 року призвело до катастрофічного спаду: обсяг ПІІ скоротився до 0,9 млрд дол. США за рік, порівняно з 6,5 млрд дол. США у 2021 році, через руйнування інфраструктури, міграцію робочої сили та відтік капіталу, коли загальний обсяг капітальних інвестицій впав на 32,7% до 320,1 млрд грн, з акцентом на оборонні видатки та гуманітарні потреби [40].

У 2023 році динаміка інвестицій почала стабілізуватися завдяки міжнародній фінансовій допомозі, грантам від ЄС та США, а також активізації діяльності UkraineInvest, що забезпечила чистий приплив ПІІ у 2,9 млрд дол. США за вісім місяців, з загальним обсягом капітальних інвестицій на рівні 412,5 млрд грн (зростання на 28,9% порівняно з 2022 роком), де значну роль відіграли реінвестовані доходи (3,2 млрд дол. США з 4,25 млрд дол. загального припливу) та державні програми відновлення [31]. За даними Європейської Бізнес Асоціації, у 2023 році кількість СЕО, які вважали інвестиції в Україну вигідними, зросла майже вдвічі порівняно з 2022 роком, що свідчить про відновлення довіри інвесторів завдяки антикорупційним реформам та спрощенню процедур [32]. У 2024 році тенденція зростання посилилася: чистий приплив ПІІ досяг 2,96 млрд дол. США за січень-вересень (на 41% більше, ніж за аналогічний період 2023 року), з обсягом капітальних інвестицій 528,7 млрд грн (зростання на 28,2%), зумовленим запуском Ukraine Investment Framework (UIF) у квітні 2024 року, що мобілізує приватні інвестиції на рівні 500 млн євро для відновлення [52]. На початок 2025 року, станом на березень, обсяг ПІІ залишився на рівні 50986,7 млн дол. США

(станом на кінець 2022, з корекцією на нові надходження), з прогнозом зростання до 2,5 млрд дол. США за рік за умови стабілізації безпекової ситуації, де індекс інвестиційної привабливості зріс до 2,49 балів з 5 можливих (з 2,44 у 2023 році) [39].

Структура інвестицій в економіку України у 2020-2025 роках еволюціонувала від домінування фінансових інструментів у кризові періоди до акценту на реальні вкладення в пріоритетні сектори, що відображає адаптацію до воєнних реалій та стратегічних потреб відновлення. За видами економічної діяльності, станом на кінець 2022 року, найвагоміша частка ПП припадала на промисловість - 41,9%, де значні вкладення спрямовувалися на машинобудування, енергетику та видобуток корисних копалин, з обсягом 21350 млн дол. США, що забезпечувало модернізацію виробничих потужностей попри руйнування [40]. Сільське, лісове та рибне господарство посідали 12,5% (6373 млн дол. США), з акцентом на агротехнології та експортно-орієнтовані проекти, що зросло у 2023 р. до 14,2% завдяки грантам ЄС для сталого землеробства [61]. Оптова та роздрібна торгівля становила 11,8% (6016 млн дол. США), з тенденцією зростання до 13,1% у 2024 році через відновлення логістичних ланцюгів та е-комерцію.

Фінансовий сектор та операції з нерухомістю займали 10,2% (5200 млн дол. США), з фокусом на банківські установи та комерційну нерухомість у безпечних регіонах, тоді як ІТ-сектор, попри зростання до 8,7% (4436 млн дол. США) у 2024 році, демонстрував стійкість завдяки віддаленій роботі та експорту послуг [39]. Інші сектори, такі як транспорт (7,4%) та освіта/охорона здоров'я (5,1%), отримували менші обсяги, але з потенціалом зростання у 2025 році через програми відновлення інфраструктури [4]. За джерелами фінансування, внутрішні інвестиції домінували (65-70% у 2022-2024 роках), з державними видатками на 25-30%, тоді як ПП складали 30-35%, з реінвестованими доходами на рівні 75% від загального припливу [41].

Регіональна структура інвестицій у 2020-2025 роках демонструє концентрацію у центральних та західних областях: Київська область та м. Київ

приваблювали 45-50% ПІІ, завдяки розвиненій інфраструктурі та ІТ-хабам, тоді як східні регіони (Донецька, Луганська) скоротили частку до 5% через окупацію [40]. Західні області (Львівська, Івано-Франківська) зросли до 20% у 2024 році, з фокусом на логістику та агробізнес. Географічно, основні країни-інвестори - Кіпр (25%), Нідерланди (15%), США (12%), з тенденцією диверсифікації до ЄС у 2025 році [39].

Таблиця 2.1

Динаміка капітальних інвестицій в економіку України, млрд грн (2020-2025 рр., за даними Держстату)

Рік	Обсяг, млрд грн	Зростання, % до попереднього року	Основні фактори
2020	419,8	-38,2	Пандемія COVID-19, локдауни.
2021	528,8	+26,0	Постпандемічне відновлення, експортний бум.
2022	409,66	-22,5	Повномасштабне вторгнення, руйнування.
2023	395,5	-3,5	
2024	534,42	+35,1	Міжнародна допомога, реформи, UIF, гранти ЄС.

Джерело: складено автором на основі [4; 16; 28; 40; 41]

У цілому, динаміка та структура інвестицій у 2020-2025 роках свідчать про стійкість української економіки попри кризи, з переходом від оборонного реагування до стратегічного відновлення, де зростання ПІІ у пріоритетних секторах створює основу для сталого розвитку, але вимагає подальшого вдосконалення регуляторного середовища для максимізації ефекту [28; 37].

За статистичними даними Національного банку України, упродовж 2002-2023 років ключовими країнами-інвесторами в українську економіку були Кіпр, Німеччина, Нідерланди та Велика Британія [55].

У 2022-2023 роках провідними іноземними інвесторами в корпоративному секторі України стали компанії, які вже мали виробничі потужності в країні до початку повномасштабної війни. Серед них — Carlsberg, Cersanit, Kronospan, Laude, Nestlé, Philip Morris та Velux. Більшість із цих міжнародних брендів спрямовували інвестиції на переміщення виробництва, відновлення пошкодженої інфраструктури та реалізацію соціальних ініціатив. Як правило, вони активно співпрацювали з Офісом із залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest [55].

Інвестори мають відігравати провідну роль як стратегічні партнери України у процесі її післявоєнного відновлення. За оцінками Світового банку, для реконструкції зруйнованої інфраструктури протягом наступного десятиліття країні знадобиться щонайменше 486 млрд доларів США. Такий обсяг фінансування значно перевищує поточний рівень ВВП, тому забезпечити ці ресурси виключно внутрішніми силами неможливо. Реалізація масштабних проєктів стане можливою лише за активної участі приватного капіталу. Важливо, що іноземні інвестиції продовжують надходити навіть у складних умовах війни [55].

Таким чином, дослідження динаміки та структури інвестицій в економіку України підкреслює необхідність диверсифікації джерел та регіонального балансу для посилення інвестиційного потенціалу.

Варто підкреслити, що оцінка динаміки інвестицій не може обмежуватися лише кількісними показниками обсягів вкладень, адже справжня цінність аналізу полягає у виявленні якісних структурних змін, які визначають пріоритети економічного розвитку в середньо- та довгостроковій перспективі. Упродовж 2020-2025 років в інвестиційному середовищі України простежуються кілька важливих тенденцій, що свідчать про перехід від традиційної сировинно-промислової моделі до більш диверсифікованої та інноваційної. По-перше, зростає питома вага вкладень у високотехнологічні галузі — IT-сектор, відновлювану енергетику, логістичну інфраструктуру, цифрові сервіси, які не лише зберегли стійкість у кризових умовах, але й

продemonстрували здатність швидко адаптуватися до нових викликів. По-друге, попри значні руйнування та воєнні ризики, аграрний сектор і пов'язана з ним харчова переробка поступово формують основу інвестиційної привабливості завдяки експортному потенціалу та підтримці з боку європейських партнерів. По-третє, у структурі ПІІ простежується зрушення у напрямку диверсифікації джерел: якщо раніше лідирували країни з офшорними юрисдикціями, то з 2023 року спостерігається поступове нарощування частки інституційних інвесторів з ЄС і США, що вказує на підвищення довіри до України, посилення антикорупційних заходів і спрощення регуляторних процедур. Додатково, зміни відбуваються й у регіональній структурі інвестицій: центральні й західні області почали відігравати дедалі важливішу роль, адже саме там зосереджуються логістичні вузли, нові виробничі потужності та ІТ-хаби, тоді як східні регіони залишаються менш привабливими через високу ризикованість і значні руйнування інфраструктури. У комплексі ці процеси демонструють, що інвестиційна динаміка в Україні поєднує кризові прояви воєнного часу та ознаки структурної перебудови, що відкриває перспективу формування нової інвестиційної моделі, більш збалансованої, інноваційної та орієнтованої на інтеграцію у європейський економічний простір.

Таким чином, динаміка та структура інвестицій в Україні засвідчують не лише здатність економіки до відновлення після глибоких шоків, але й формують підґрунтя для диверсифікації джерел фінансування, зміцнення регіонального балансу та посилення інвестиційного потенціалу, що у майбутньому стане ключовим фактором забезпечення сталого економічного розвитку держави.

2.2. Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на ефективність державного регулювання залучення інвестицій

Ефективність державного регулювання залучення інвестицій в економіку України визначається складною взаємодією внутрішніх і зовнішніх факторів, які формують інвестиційний клімат, впливають на рішення інвесторів щодо вкладення капіталу та визначають можливості для сталого економічного розвитку. Внутрішні фактори, такі як політична стабільність, якість нормативно-правового забезпечення, рівень корупції, інституційна спроможність, стан інфраструктури та доступність кваліфікованої робочої сили, створюють основу для привабливості України як інвестиційного напрямку. Зовнішні фактори, зокрема геополітичні ризики, глобальні економічні тенденції, міжнародна співпраця та вплив воєнного стану, формують ширший контекст, у якому реалізується інвестиційна політика. У період 2020-2025 років наведені фактори набули особливої ваги, оскільки вони безпосередньо впливають на сприйняття України як надійного об'єкта для інвестування. Аналіз їхнього впливу дозволяє виявити ключові бар'єри, які стримують приплив капіталу, а також визначити стратегічні напрями вдосконалення державного регулювання для підвищення його ефективності, що є критично важливим для забезпечення економічного зростання, модернізації інфраструктури, створення робочих місць та інтеграції України в європейський економічний простір. Ефективність регулювання оцінюється не лише обсягом залучених інвестицій, але й їхнім внеском у зростання ВВП, підвищення продуктивності праці, диверсифікацію економіки та зміцнення конкурентоспроможності на міжнародних ринках, що вимагає комплексного підходу до управління цими факторами в умовах сучасних викликів [37].

Серед внутрішніх факторів політична стабільність є одним із ключових елементів, що визначають довіру інвесторів до України. У період 2020-2022 років політична нестабільність, спричинена частими змінами уряду, корупційними скандалами та відсутністю консолідованої стратегії реформ,

суттєво знижувала привабливість країни для іноземних інвесторів. За даними Національного банку України, у 2020 році чистий приплив ПІІ скоротився на 38% порівняно з 2019 роком, досягнувши лише 2,7 млрд дол. США, що відображає вплив невизначеності, викликаної як пандемією, так і політичними факторами [41]. Повномасштабне вторгнення у 2022 році ще більше посилює політичну невизначеність, що призвело до відтоку капіталу на 2,3 млрд дол. США та скорочення ПІІ до історичного мінімуму в 0,9 млрд дол. США, оскільки інвестори уникали ризиків, пов'язаних із воєнними діями та нестабільністю політичного середовища [40]. Починаючи з 2023 року, політична стабільність дещо покращилася завдяки реформам, спрямованим на євроінтеграцію, зокрема впровадженню антикорупційних заходів, судової реформи та вдосконаленню законодавства про захист прав інвесторів. Це дозволило підвищити індекс інвестиційної привабливості до 2,49 балів із 5 у 2024 році, за оцінками Європейської Бізнес Асоціації, хоча недостатня прозорість політичних рішень і періодичні внутрішні конфлікти продовжують стримувати повноцінне відновлення довіри інвесторів [32].

Нормативно-правове забезпечення, як внутрішній фактор, відіграє вирішальну роль у формуванні інвестиційного середовища. Закон України «Про інвестиційну діяльність» встановлює базові принципи захисту інвестицій, включаючи гарантії від незаконної експропріації та свободу вибору об'єктів інвестування, але його імплементація стикається з проблемами через бюрократичні перепони, невідповідність окремих положень сучасним викликам, зокрема воєнним ризикам, та недостатню гармонізацію з європейськими стандартами [49].

У 2024 році державні органи України зробили низку важливих кроків, що послаблювали окремі бар'єри для іноземних інвесторів, проте ці заходи були радше регуляторними (постанови НБУ, урядові акти) та спеціалізованими законами, ніж прямими змінами до самого Закону України «Про режим іноземного інвестування». Зокрема, Національний банк у листопаді 2024 року пом'якшив частину валютних обмежень і ввів механізми

часткової репатріації дивідендів за визначених умов, що полегшило частковий відтік прибутків інвесторів (за умови дотримання критеріїв та щомісячних лімітів).

Водночас важливо підкреслити, що: ключові норми про репатріацію й конвертацію залежать передусім від валютного регулювання НБУ (а не лише від положень Закону про режим іноземного інвестування); хоча створено інструменти страхування воєнних ризиків, їх фактична застосовність і покриття (та доступність для інвесторів) були й залишаються обмеженими; бюрократичні процедури, невирішені питання адаптації деякого національного законодавства до стандартів ЄС і практичні валютні/фіскальні бар'єри продовжують стримувати прискорений притік ІІІ.

Паралельно уряд і парламент створили нормативну базу для покриття воєнних ризиків: ухвалено законодавство й урядові акти, що дозволяють розбудовувати систему страхування воєнних/політичних ризиків (закон про страхування від воєнних ризиків набув чинності з 1 січня 2024 р.; Кабмін 9 квітня 2024 р. затвердив перелік воєнних і політичних ризиків та порядок страхування/перестрахування). Міжнародні ініціативи (зокрема гарантова ініціатива EBRD у грудні 2024) сприяли запуску перестрахових механізмів для транспорту й вантажів. [51].

Рівень корупції є ще одним внутрішнім фактором, який суттєво впливає на ефективність державного регулювання. За даними Transparency International, індекс сприйняття корупції в Україні у 2023 році склав 36 балів зі 100, що є покращенням порівняно з 32 балами у 2020 році, але все ще вказує на системні проблеми, які відлякують інвесторів через ризик непрозорих процедур, хабарництва та втрати капіталу [32]. Впровадження цифрових інструментів, таких як платформа «Дія», дозволило скоротити корупційні ризики на 15% у 2023 році за оцінками експертів, завдяки спрощенню адміністративних процедур, зокрема реєстрації бізнесу та подання звітності, але недостатня цифровізація на регіональному рівні та слабка правозастосовча практика продовжують стримувати інвестиційну активність. Антикорупційні реформи,

зокрема створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та посилення повноважень НАЗК, сприяли підвищенню довіри інвесторів, що відобразилося у зростанні кількості CEO, які вважають Україну привабливою для інвестицій, з 12% у 2022 році до 24% у 2023 році за даними Європейської Бізнес Асоціації, але системна корупція на середньому та нижчому рівнях управління залишається значним бар'єром [32].

Інституційна спроможність, як внутрішній фактор, залежить від ефективності роботи державних органів, таких як Міністерство економіки України, яке координує інвестиційну політику, та UkraineInvest, яке забезпечує супровід інвесторів. У 2023-2024 роках діяльність UkraineInvest сприяла залученню 1,2 млрд дол. США ПІІ через супровід стратегічних проєктів, зокрема в енергетиці (відновлювальні джерела) та ІТ-секторі, де зростання інвестицій склало 8,7% від загального обсягу ПІІ у 2024 році [37]. Проте обмежена кількість кваліфікованих кадрів у державних інституціях, недостатня децентралізація інвестиційної політики та слабка координація між центральними та регіональними органами знижують ефективність регулювання. Наприклад, регіональні інвестиційні програми, такі як у Львівській області, демонструють успіх у залученні інвестицій у логістику (20% зростання у 2024 році), але в східних регіонах, постраждалих від війни, інституційна підтримка залишається обмеженою через брак ресурсів [4]. Стан інфраструктури також суттєво впливає на інвестиційну привабливість. Руйнування 30% транспортної та енергетичної інфраструктури у 2022 році скоротило інвестиції в ці сектори на 40%, що обмежило логістичні можливості та підвищило витрати для інвесторів. У 2024 році державні програми відновлення, підтримані грантами ЄС на 500 млн євро, дозволили відновити 15% пошкоджених об'єктів, що позитивно вплинуло на інвестиційну активність у західних регіонах, але східні регіони залишаються малопривабливими через безпекові ризики [58].

Доступність кваліфікованої робочої сили, як внутрішній фактор, має подвійний вплив. З одного боку, Україна має значний людський капітал,

зокрема в ІТ-секторі, де 8,7% ПІІ у 2024 році спрямовувалися на розробку програмного забезпечення завдяки високій кваліфікації фахівців. З іншого боку, міграція робочої сили, спричинена війною (понад 6 млн осіб покинули країну у 2022-2023 роках), скоротила доступність кадрів у промислових і аграрних секторах, що знизило привабливість цих галузей для інвесторів на 25% у 2022 році. У 2024 році програми репатріації та професійної підготовки, підтримані державою, дозволили повернути 10% мігрантів, що позитивно вплинуло на інвестиції в агросектор (зростання на 14,2%), але дефіцит кадрів залишається проблемою [4].

Зовнішні фактори, зокрема геополітичні ризики, мають визначальний вплив на ефективність державного регулювання. Повномасштабне вторгнення у 2022 році призвело до відтоку капіталу та скорочення ПІІ, оскільки інвестори уникали ризиків, пов'язаних із воєнними діями та нестабільністю [40]. Міжнародна співпраця стала ключовим фактором відновлення у 2023-2024 роках програми підтримки від ЄС, США та МВФ [41]. Глобальні економічні тенденції, такі як перехід до зеленої економіки, впливають на структуру інвестицій: у 2024 році 12% ПІІ спрямовувалися на проекти відновлювальної енергетики, що відповідає стандартам ESG (екологічні, соціальні та управлінські), але обмежений доступ до передових технологій і високі витрати на їх імпорт стримують масштабування таких проєктів.

Глобальна економічна нестабільність, зокрема коливання цін на енергоносії та сировину, також впливає на інвестиційні потоки. У 2022 році зростання цін на енергоносії на 30% підвищило витрати для інвесторів у промисловому секторі, що скоротило інвестиції на 15%, але у 2024 році стабілізація цін і гранти ЄС на зелену енергетику (200 млн євро) сприяли зростанню інвестицій у цей сектор на 12% [58]. Євроінтеграційні процеси, як зовнішній фактор, позитивно впливають на регулювання: імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.) сприяла гармонізації стандартів захисту прав інвесторів, що підвищило привабливість України для

європейських інвесторів, на яких припадає 40% ПІІ у 2024 році, зокрема з Нідерландів і Німеччини [37].

Узагальнено Вплив ключових факторів на ефективність державного регулювання інвестицій наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Вплив ключових факторів на ефективність державного регулювання
інвестицій

Фактор	Тип	Вплив	Приклад
Політична стабільність	Внутрішній	Впливає на довіру інвесторів	Зростання індексу інвестиційної привабливості до 2,49 у 2024 р.
Корупція	Внутрішній	Знижує прозорість процедур	Індекс сприйняття корупції 36/100 у 2023 р..
Інфраструктура	Внутрішній	Обмежує логістичні можливості	Відновлення 15% інфраструктури у 2024 р.
Кваліфікована робоча сила	Внутрішній	Підвищує привабливість ІТ-сектору	8,7% ПІІ в ІТ у 2024 р.
Геополітичні ризики	Зовнішній	Скорочують ПІІ	Падіння ПІІ до 0,9 млрд дол. у 2022 р.
Міжнародна співпраця	Зовнішній	Стимулює приплив капіталу	UIF, 500 млн євро у 2024 р.
Глобальні тенденції	Зовнішній	Формують пріоритети	12% ПІІ у зелену енергетику у 2024 р.

Джерело: складено автором на основі [4; 6; 32; 40; 41]

Таким чином, ефективність державного регулювання залучення інвестицій в Україні залежить від синергії внутрішніх і зовнішніх факторів, де політична стабільність, антикорупційні реформи, цифровізація процедур, міжнародна підтримка та адаптація до зелених трендів створюють можливості для зростання інвестиційної активності, але воєнні ризики, корупція, інфраструктурні обмеження та дефіцит кадрів залишаються значними бар'єрами. Подолання цих викликів потребує комплексного підходу, включаючи гармонізацію законодавства з нормами ЄС, посилення інституційної спроможності, розширення програм страхування ризиків і активізацію регіональних ініціатив для забезпечення сталого припливу капіталу та економічного відновлення.

Отже, враховуючи багатовимірний характер впливу внутрішніх і зовнішніх чинників, важливо наголосити, що ефективність державного регулювання інвестицій не зводиться лише до короткострокових результатів у вигляді приросту капітальних вкладень чи ПІІ. Йдеться про здатність держави створити стійку інституційну та правову систему, яка функціонуватиме незалежно від політичних циклів чи зовнішніх криз, а також забезпечить передбачуваність правил гри для інвесторів. У цьому контексті ключового значення набуває формування довгострокової стратегії, інтегрованої в європейський простір, із чітко визначеними пріоритетами, такими як розвиток зеленої енергетики, цифровізація, відбудова інфраструктури та підтримка малого й середнього бізнесу. Саме синергія внутрішніх реформ та зовнішньої підтримки здатна трансформувати інвестиційне середовище України з уразливого до криз на конкурентоспроможне й стабільне, що стане фундаментом не лише для економічного відновлення, але й для довготривалої інтеграції України у глобальні фінансові та виробничі ланцюги.

2.3. Оцінка ефективності чинних механізмів державного регулювання інвестиційної діяльності

Оцінка ефективності чинних механізмів державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні є критично важливим для визначення їхньої здатності забезпечувати стабільний приплив капіталу, сприяти економічному відновленню та підтримувати стратегічні цілі розвитку країни в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови. Цей процес передбачає комплексний аналіз правових, фінансових, організаційних та інформаційних інструментів, які формують інвестиційний клімат, з акцентом на їхню здатність адаптуватися до сучасних викликів, таких як геополітична нестабільність, потреба в швидкому відновленні інфраструктури та євроінтеграційні прагнення. Ефективність оцінюється через низку ключових показників (KPI), включаючи зростання ПІІ, створення робочих місць, приріст експортних надходжень, рівень реалізації інвестиційних проєктів та відповідність стандартам ESG (екологічні, соціальні та управлінські критерії).

У період 2020-2025 років, позначений глобальними кризами, такими як пандемія COVID-19 і повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році, чинні механізми демонструють як певні успіхи, так і суттєві обмеження, що потребують коректив для підвищення їхньої результативності.

Правові механізми регулювання, закріплені в Законі України «Про інвестиційну діяльність» та Законі України «Про режим іноземного інвестування», забезпечують базові гарантії для інвесторів, зокрема захист від націоналізації та спрощення процедур репатріації прибутку. Наведені норми сприяли стабільному припливу ПІІ, який у 2023 році досяг 3,7 млрд дол. США за даними Національного банку України [41]. Проте їхня ефективність обмежується через недостатню адаптацію до сучасних умов, зокрема воєнних ризиків, які стримують інвесторів від вкладень у постраждалі регіони. Наприклад, лише 35% іноземних інвесторів у 2023 році вважали правові гарантії достатніми для захисту їхніх інтересів, за оцінкою Європейської

Бізнес Асоціації, що відображає низький рівень довіри (2,49 балів із 5 за індексом інвестиційної привабливості) [32]. Недостатня гармонізація з нормами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) і вимогами Угоди про асоціацію з ЄС, зокрема щодо прозорості процедур і судового захисту, призводить до того, що лише 40% зареєстрованих інвестиційних проєктів доходять до реалізації через правові колізії [49]. Для підвищення ефективності необхідно оновити законодавство, запровадивши чіткі механізми страхування воєнних ризиків у співпраці з міжнародними організаціями, такими як MIGA, що могло б збільшити довіру інвесторів і залучити додатковий капітал.

Фінансові механізми, регульовані Податковим кодексом України, включають податкові пільги, субсидії та державні гарантії, які мають на меті стимулювання інвестиційної активності. Наведені інструменти показали помірну результативність у пріоритетних секторах, таких як агропромисловий комплекс, де у 2024 році зростання інвестицій склало 14,2% завдяки пільговим ставкам для експортно-орієнтованих проєктів. Однак їхня ефективність знижується через обмежений доступ малого та середнього бізнесу (МСБ) до пільг, оскільки лише 18% підприємств МСБ отримали підтримку у 2024 році через складність кваліфікаційних вимог. Показник повернення інвестицій (ROI) для проєктів із державними пільгами становить 1,2, що є нижчим за середньоєвропейський рівень (1,5-2,0), через високі транзакційні витрати та недостатню диференціацію стимулів для регіонів із підвищеним ризиком. Наприклад, у східних областях, де інвестиції складають менше 12% від загального обсягу, державні субсидії розподіляються нерівномірно, що стримує економічний розвиток цих територій [39, 44]. Для підвищення ефективності необхідно розширити доступ МСБ до пільг, запровадити регіонально орієнтовані стимули, такі як податкові канікули для проєктів у постраждалих областях, і вдосконалити механізми державно-приватного партнерства (ДПП) шляхом розробки типових договорів, що узгоджуються з

пропозиціями третього розділу щодо спрощення процедур через цифрові платформи.

Організаційні механізми, реалізовані через діяльність UkraineInvest і Міністерства економіки України, відіграють важливу роль у супроводі інвестиційних проєктів, сприяючи залученню ПІІ у 2023–2024 роках, зокрема в ІТ-сектор і відновлювальну енергетику. Проте їхня ефективність обмежується через недостатню координацію з регіональними органами влади та слабку децентралізацію. Наприклад, у 2024 році UkraineInvest супроводжувала 150 проєктів, але лише 65% із них досягли реалізації через затримки в регіональному управлінні та брак локальних ресурсів [39]. Наведене підтверджується регіональними диспропорціями, де центральні та західні області отримують 45% інвестицій, тоді як східні регіони – менше 10%, що знижує загальну економічну ефективність. Для підвищення результативності необхідно створити регіональні офіси UkraineInvest, які б адаптували підтримку до місцевих потреб, наприклад, промислових проєктів на сході чи аграрних ініціатив на півдні. Впровадження локальних планів моніторингу, передбачених Законом України «Про основи державної регіональної політики», могло б підвищити ефективність організаційних механізмів на 15-20%.

Інформаційні механізми сприяння інвестиційній діяльності, зокрема інвестиційні портали, функціонують відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 581 «Деякі питання залучення інвестицій в економіку України», якою визначено засади діяльності офісу із залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest.

Основним завданням таких порталів є просування інвестиційних можливостей України та забезпечення доступу іноземних інвесторів до достовірної інформації про потенційні проєкти.

Попри наявність офіційного порталу UkraineInvest, результативність регіональних і галузевих інвестиційних платформ залишається недостатньою через нерівномірне оновлення даних, відсутність інтегрованої аналітики та

обмежену кількість мовних версій. Вищенаведене знижує рівень зручності для потенційних інвесторів і ускладнює прийняття рішень щодо входу на український ринок.

Порівняно з провідними європейськими практиками, де інвестиційні портали забезпечують автоматизоване оновлення даних у режимі реального часу та двосторонню комунікацію з інвесторами, українські платформи потребують модернізації та цифрової інтеграції. Перспективним напрямом розвитку є інтеграція з цифровою платформою «Дія», що дозволить автоматизувати звітність, підвищити прозорість процесів і розширити охоплення інвесторів за рахунок багатомовного доступу.

Крім того, активізація співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, зокрема Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), який у 2024 році інвестував у проекти в Україні рекордні 2,4 млрд євро [73], сприятиме розширенню інформаційних кампаній, особливо в регіонах, що постраждали від війни.

Додатковим інструментом підвищення довіри інвесторів може стати створення міжнародної платформи з оцінки ризиків спільно з MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency), що забезпечить гарантії інвесторам і знизить ризики втрат, пов'язаних із політичною чи економічною нестабільністю.

Міжнародна співпраця, яка є частиною організаційних механізмів, також потребує оцінки. У 2024 році партнерство з ЄБРР і IFC забезпечило фінансування 15% інвестиційних проектів, що становить 0,5 млрд дол. США, але обмежена інтеграція з методологіями ОЕСР, такими як аналіз витрат-вигод (СВА) та оцінка соціально-економічного впливу (SEIA), знижує точність оцінки проектів [82]. Впровадження цих методологій, могло б підвищити точність оцінки на 20% і залучити додаткові 400 млн дол. США до 2027 року. Крім того, співпраця з MIGA для страхування проектів у східних регіонах є перспективною, оскільки лише 5% поточних проектів у цих областях мають страхове покриття [82].

Загальна оцінка ефективності чинних механізмів регулювання інвестиційної діяльності в Україні вказує на їхню помірну результативність, з позитивними результатами в залученні капіталу до пріоритетних секторів, таких як ІТ (зростання на 8,7%) та агропромисловий комплекс (зростання на 14,2%), але з суттєвими обмеженнями в забезпеченні регіонального балансу, адаптації до воєнних ризиків і підтримці МСБ. Загальний обсяг інвестицій у 2024 році склав 528,7 млрд грн, але концентрація 45% капіталу в центральних областях і низька частка реалізованих проєктів (40%) свідчать про необхідність реформ.

Узагальнюючи результати аналізу, можна зазначити, що ефективність чинних механізмів державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні визначається не стільки їх наявністю чи формальним функціонуванням, скільки здатністю забезпечити комплексний, інтегрований вплив на всі етапи інвестиційного процесу – від ухвалення рішення інвестором до завершення реалізації проєкту. Наявні правові інструменти створюють базове підґрунтя, проте їхній потенціал стримується недостатньою адаптованістю до умов воєнного часу та браком гнучких механізмів реагування на ризики. Фінансові стимули здатні генерувати приплив капіталу в окремі галузі, але їхня вибірковість та обмеженість доступу для малого і середнього бізнесу знижують довгострокову результативність. Організаційні та інформаційні механізми демонструють успіх у супроводі та промоції інвестиційних проєктів, однак потребують децентралізації, цифровізації та інтеграції з міжнародними практиками для підвищення прозорості й довіри інвесторів. Важливим недоліком залишається відсутність системи інтегрованого моніторингу ефективності чинних інструментів, адже на сьогодні оцінка зводиться переважно до статистичних показників залучених інвестицій, тоді як поза увагою лишається їхній реальний вплив на створення доданої вартості, розвиток інновацій, екологічну стійкість чи рівень зайнятості. Порівняльний аналіз із країнами Центрально-Східної Європи свідчить, що тамтешні моделі ефективності базуються на поєднанні фінансових стимулів із

довгостроковими програмами страхування ризиків та широким використанням державно-приватного партнерства, що дозволяє забезпечити більшу частку реалізованих проєктів (60-70% проти українських 40%). У цьому контексті перспективним напрямом є запровадження системи багаторівневих KPI, які враховуватимуть не лише обсяги інвестицій, але й індекс їхньої стійкості, інноваційності та внеску у регіональний розвиток. Важливо також забезпечити гармонізацію механізмів регулювання з вимогами ОЕСР та стандартами ЄС, що сприятиме інтеграції України до європейського інвестиційного простору та створить довгострокові гарантії для інвесторів. У підсумку можна стверджувати, що діюча система регулювання має потенціал для підвищення ефективності, однак її трансформація повинна здійснюватися за рахунок переходу від реактивної моделі, орієнтованої на подолання криз, до проактивної, спрямованої на формування передбачуваного, інноваційного й конкурентоспроможного інвестиційного середовища. Такий підхід забезпечить не лише збільшення обсягів капіталу, а й його якісне спрямування на структурну модернізацію економіки, розвиток людського капіталу та стале відновлення України у післявоєнний період.

Висновки до розділу 2

Аналіз ключових проблем і обмежень у процесі залучення інвестицій в економіку України підкреслює складність і багатогранність викликів, що стримують приплив капіталу та економічне зростання. Воєнні ризики, корупція, недосконалість нормативно-правової бази, інституційні слабкості, дефіцит інфраструктури, нестача кваліфікованої робочої сили та макроекономічна нестабільність створюють системні бар'єри, які знижують привабливість країни для інвесторів. Наведені фактори, посилені глобальними потрясіннями, такими як пандемія та повномасштабне вторгнення, а також регіональними диспропорціями, де більшість інвестицій концентрується в окремих областях, вимагають комплексного підходу до їх подолання.

Впровадження антикорупційних заходів, модернізація законодавства для відповідності міжнародним стандартам, відновлення інфраструктури, підвищення інституційної спроможності, програми репатріації та підготовки кадрів, а також стабілізація економічного середовища є необхідними кроками для підвищення інвестиційної привабливості. Подолання зазначених обмежень сприятиме залученню капіталу, необхідного для економічного відновлення, модернізації інфраструктури, створення робочих місць і забезпечення сталого розвитку, зміцнюючи позиції України в глобальній економіці та сприяючи її інтеграції до європейського економічного простору.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

3.1. Удосконалення нормативно-правового забезпечення державного регулювання залучення інвестицій в Україні

У сучасних умовах післявоєнного відновлення та структурної трансформації економіки, нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в Україні потребує суттєвого оновлення та адаптації до європейських стандартів управління. Державне регулювання інвестицій має ґрунтуватися на комплексній системі законів, які не лише визначають загальні принципи інвестиційної діяльності, а й забезпечують належні правові гарантії інвесторам, узгодженість з бюджетним процесом, прозорість реалізації публічних інвестиційних проєктів та інтеграцію цифрових інструментів адміністрування. Основою законодавчої бази у сфері інвестиційної політики залишаються Конституція України, Податковий кодекс України, Закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про державно-приватне партнерство», «Про захист економічної конкуренції» та «Про основи державної регіональної політики» [30; 44; 46; 48;49; 50; 51].

Ключовим напрямом удосконалення є оновлення положень Закону України «Про інвестиційну діяльність» [49], зокрема шляхом закріплення в ньому сучасного визначення публічних інвестицій як особливої форми державного фінансування проєктів розвитку, пов'язаних із реалізацією стратегічних цілей економічного відновлення. Доцільно передбачити інтеграцію вимог ESG (екологічних, соціальних та управлінських стандартів), що забезпечить узгодженість інвестиційних рішень із принципами сталого розвитку та зобов'язаннями України перед ЄС. У законі також варто закріпити положення про використання інструментів страхування ризиків і часткове

покриття збитків у співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, такими як MIGA, EBRD, IFC, що відповідає сучасним практикам управління ризиками у країнах Європейського Союзу.

Необхідним є створення єдиного цифрового інтерфейсу для подання та супроводу інвестиційних проєктів, який дозволить проводити електронну верифікацію документів і скоротить адміністративні бар'єри для інвесторів. Такий підхід може бути реалізований шляхом розроблення підзаконних актів на виконання положень Закону України «Про інвестиційну діяльність» та інтеграції його з функціоналом цифрової платформи «Дія», що забезпечить автоматизацію процесів і надасть інвесторам можливість доступу до актуальної інформації в режимі реального часу.

Особливої уваги потребує сфера публічних інвестицій, регулювання якої наразі здійснюється через положення Бюджетного кодексу України та урядові постанови щодо управління інвестиційними проєктами. Доцільно законодавчо закріпити принцип «єдиного проєктного портфеля», який передбачає централізований реєстр проєктів, пріоритетність фінансування за чіткими критеріями ефективності та ризик-аналізу, а також взаємозв'язок між державним і місцевими бюджетами у частині фінансування інвестиційних ініціатив. Це дозволить підвищити рівень координації між центральними та регіональними органами влади, забезпечити прозорість розподілу коштів та уникнути дублювання проєктів.

Важливим напрямом є модернізація законодавства про режим іноземного інвестування. Закон України «Про режим іноземного інвестування» [51] доцільно доповнити положеннями про «єдине цифрове вікно» для реєстрації іноземних інвестицій, що забезпечить автоматичну ідентифікацію інвестора, електронну комунікацію з контролюючими органами та надання послуг англійською мовою. Наведене сприятиме зростанню рівня довіри міжнародних партнерів і зменшенню часових витрат на бюрократичні процедури.

Крім того, законодавча база щодо державно-приватного партнерства має бути оновлена з урахуванням потреб повоєнної відбудови. Закон України «Про державно-приватне партнерство» [46] доцільно доповнити нормами про типові договори, стандарти оцінки ризиків і прозорі процедури відбору приватних партнерів через електронні платформи. Це дозволить підвищити рівень участі приватного сектору у фінансуванні об'єктів критичної інфраструктури та стимулюватиме залучення іноземного капіталу. Особливо ефективним є залучення партнерських механізмів з ЄБРР та IFC для кредитного плеча у рамках пілотних проєктів з відбудови.

У частині державних гарантій важливо спростити порядок їх надання, який регламентується Міністерством фінансів України. Доцільно розширити доступ малого та середнього бізнесу до державних гарантій, встановити спрощену процедуру перевірки пакета документів та передбачити електронну реєстрацію гарантій у відкритому реєстрі. Це підвищить прозорість процесу, сприятиме довірі інвесторів і дозволить швидше залучати капітал у відновлювані проєкти.

З метою узгодження національного законодавства з європейськими нормами слід реалізувати етапний план гармонізації, який передбачатиме адаптацію правил державної допомоги, захисту конкуренції та процедур відбору інвестпроєктів відповідно до вимог ЄС. Запровадження прозорих публічних реєстрів, публікація методик оцінки проєктів та створення єдиного реєстру інвестиційних спорів забезпечать вищий рівень довіри до інституційної системи регулювання.

Комплекс запропонованих змін узагальнено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення державного регулювання залучення інвестицій в Україні

Напрямок удосконалення	Пропоновані заходи	Очікуваний результат
1	2	3
Законодавче оновлення базових законів («Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування»)	Закріплення понять публічних інвестицій, механізмів страхування ризиків, впровадження ESG-стандартів	Системність і відповідність законодавства сучасним міжнародним практикам
Цифровізація інвестиційних процедур	Створення єдиного цифрового вікна, інтеграція з платформою «Дія»	Скорочення адміністративних бар'єрів, підвищення прозорості
Удосконалення управління публічними інвестиціями	Законодавче закріплення принципу «єдиного портфеля проєктів», єдиної бази даних	Прозоре планування, ефективне використання бюджетних коштів
Розвиток державно-приватного партнерства	Введення типових договорів, електронні конкурси, оцінка ризиків	Зростання участі приватного сектору у проєктах відбудови

Продовження табл. 3.1

1	2	3
Розширення системи державних гарантій	Електронна реєстрація гарантій, спрощення процедур, доступність для МСБ	Залучення інвестицій, підвищення довіри бізнесу
Гармонізація з нормами ЄС	Адаптація правил державної допомоги, конкурентних процедур, захисту прав інвесторів	Підвищення інтеграції у європейський інвестиційний простір

Джерело: складено автором

Реалізація зазначених пропозицій сприятиме формуванню ефективного, прозорого та привабливого для інвесторів нормативно-правового середовища, що забезпечить стабільність інвестиційного процесу, зниження ризиків та підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки в умовах повоєнного відновлення.

У перспективі нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності в Україні повинно розвиватися в напрямі створення єдиної системи стратегічного управління, яка поєднає довгострокові цілі держави з реальними потребами бізнесу та міжнародними стандартами. Доцільно закріпити на законодавчому рівні механізми регулярного перегляду інвестиційного законодавства з урахуванням щорічного моніторингу індексу інвестиційної привабливості та результатів впровадження реформ. Важливим є також запровадження практики обов'язкового аналізу регуляторного впливу (Regulatory Impact Assessment) для кожного нового нормативного акту у сфері інвестиційної діяльності, що відповідає стандартам ОЕСР і дозволяє оцінити потенційні витрати та вигоди для інвесторів ще до ухвалення рішень. Особливу роль у процесі гармонізації з європейськими нормами може відіграти імплементація положень *acquis communautaire* у частині

конкурентного права, державної допомоги, регулювання фінансових ринків і захисту прав інвесторів, що потребує створення дорожньої карти євроінтеграційних змін у сфері інвестиційної політики. Важливим напрямом є інституціоналізація альтернативних способів вирішення інвестиційних спорів, зокрема розвиток системи міжнародного арбітражу на базі українських арбітражних центрів із залученням європейських експертів, що дозволить знизити навантаження на судову систему та підвищить довіру до захисту прав інвесторів. Значний потенціал має й закріплення механізмів зеленої та інноваційної економіки в законодавстві, зокрема через створення спеціальних правових режимів для кластерів у сфері відновлюваної енергетики, біотехнологій, ІТ та військово-промислового комплексу, які здатні стати драйверами післявоєнного відновлення. Крім того, варто передбачити законодавче регулювання публічно-приватних інвестиційних фондів, що акумулюватимуть внутрішні й зовнішні ресурси для фінансування масштабних інфраструктурних проєктів та гарантуватимуть прозорість їх використання. В умовах високих ризиків важливим інноваційним кроком стане закріплення в національному законодавстві механізмів «воєнного та післявоєнного страхування інвестицій», що дозволить компенсувати потенційні збитки інвесторів і стимулюватиме приплив довгострокового капіталу. У підсумку удосконалене нормативно-правове середовище повинно стати не лише набором окремих законів, а цілісною інституційною системою, здатною забезпечити передбачуваність, стабільність і конкурентоспроможність України як інвестиційної юрисдикції у європейському та глобальному контексті.

Таким чином, удосконалення нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності створює базові передумови для підвищення її ефективності та узгодження з європейськими стандартами. Водночас реалізація запропонованих змін потребує належного інституційного та фінансового підґрунтя, здатного забезпечити практичне втілення оновлених принципів державного регулювання. Ці аспекти конкретизуються у

наступному підрозділі, присвяченому формуванню інструментів реалізації інвестиційної політики.

3.2. Розвиток інструментів державного регулювання залучення інвестицій

На основі оновлення нормативно-правової бази, розглянутого у попередньому підрозділі, доцільним є формування цілісної системи практичних інструментів реалізації інвестиційної політики. Вона має забезпечити ефективну взаємодію між державними інституціями, бізнесом та міжнародними партнерами, сприяючи підвищенню привабливості інвестиційного середовища та забезпеченню сталого економічного розвитку.

У період післявоєнного відновлення економіки України питання розвитку та вдосконалення інструментів державного регулювання інвестиційної діяльності набуває особливої ваги. В умовах значних структурних втрат, пошкодження інфраструктури, зниження рівня довіри іноземних інвесторів та посилення конкуренції за капітал на світовому ринку лише оновлена, збалансована і комплексна система державних механізмів здатна забезпечити сталий приплив інвестицій. При цьому слід враховувати як внутрішні фактори (потреби відбудови, модернізації промисловості, підвищення енергоефективності, створення нових робочих місць), так і зовнішні умови (євроінтеграція, участь у глобальних фінансових програмах, необхідність адаптації до ESG-стандартів).

Розвиток інструментів державного регулювання інвестицій повинен передбачати не лише технічне удосконалення окремих механізмів, а й глибоку інтеграцію із системою міжнародної підтримки. Йдеться про використання потенціалу таких програм, як Ukraine Investment Framework, Ukraine Facility ЄС, грантові та кредитні пакети міжнародних фінансових інституцій (ЄБРР, ЄІБ, IFC, MIGA), а також двосторонніх фондів з ключовими партнерами. Такі механізми дозволяють не тільки зменшити ризики для приватного сектору, але

й створити довгострокові джерела співфінансування для найбільш капіталомістких проєктів.

Одним із головних інструментів залишається система податкових стимулів, яка повинна бути реформована відповідно до принципів прозорості, цільової спрямованості та автоматизації. Українська практика широких і складнодоступних пільг часто не приносила очікуваного ефекту через непрозорі процедури та можливості для зловживань. У перспективі необхідно перейти до чітко визначених режимів, які спрямовані на конкретні сфери, зокрема «зелену» енергетику, інфраструктуру, цифрові технології, високотехнологічне виробництво та агропромисловий комплекс. При цьому кожен проєкт має відповідати критеріям «кваліфікованого інвестора»: наявність мінімального обсягу капіталовкладень, співфінансування приватного сектору, створення нових робочих місць, обов'язкове дотримання екологічних стандартів та інвестиції у науково-дослідну діяльність. Важливо, щоб податкові пільги супроводжувалися вимогами до прозорості звітності, що дозволить уникати ситуацій, коли інвестори користуються пільговим режимом, але не приносять відчутних результатів для національної економіки.

Важливим напрямом є розвиток системи прямих грантів та субсидій, особливо для малого та середнього бізнесу, який у багатьох країнах виступає «локомотивом» економічного відновлення. З огляду на сучасні потреби, в Україні доцільно створити Фонд відновлення та прискорених інвестицій. Його особливістю має бути багаторівнева структура, що поєднуватиме ресурси державного бюджету, міжнародних організацій та приватних партнерів. Такий фонд здатний забезпечити одночасну підтримку великих проєктів (через бленд-фінансування) і невеликих бізнес-ініціатив (через мікрогранти). Для підвищення ефективності розподілу коштів необхідне створення цифрової системи конкурсного відбору проєктів із чіткими критеріями – дотримання стандартів сталого розвитку, прозорість витрат, пріоритетність для постраждалих регіонів.

Ще одним важливим інструментом є державні гарантії, які знижують рівень ризику для інвесторів. У сучасних умовах їх необхідно поширити на стратегічні інфраструктурні та енергетичні проєкти, водночас створивши спрощені процедури для малого та середнього бізнесу. Паралельно доцільним є створення банку розвитку – спеціалізованої фінансової установи, що акумулюватиме ресурси для довгострокового кредитування, надаватиме технічну допомогу у підготовці бізнес-планів та підтримуватиме інноваційні проєкти. У світі подібні інституції (наприклад, німецький KfW чи французький Bpifrance) продемонстрували високу ефективність у стимулюванні інвестицій.

Розвиток механізмів ДПП є ключовим для відбудови об'єктів критичної інфраструктури – транспортних коридорів, енергетичних мереж, соціальних об'єктів. В Україні цей інструмент поки що використовується обмежено, переважно через складність процедур та відсутність єдиних стандартів. Доцільно законодавчо закріпити типові моделі контрактів, встановити прозорі процедури відбору партнерів та перевести управління ДПП у цифрову площину. Створення публічного реєстру всіх проєктів у форматі «каталогу інвестиційних можливостей» значно підвищить довіру до цього інструменту з боку іноземних інвесторів.

Досвід багатьох країн показує, що ефективність СЕЗ залежить від поєднання податкових пільг, сучасної інфраструктури та прозорого адміністрування. У сучасних умовах Україні доцільно розвивати не лише локальні зони, а й ширші механізми «національної інвестиційної зони», де доступ до пільг матимуть проєкти, що відповідають чітко визначеним вимогам. Наведене дозволить уникнути концентрації інвестицій лише у великих містах і сприятиме розвитку периферійних регіонів.

Особливу роль у сучасних умовах відіграє цифровізація процесів. Впровадження інтегрованого інвестиційного порталу з персональними кабінетами для інвесторів, автоматичним розрахунком податкових пільг, аналітичними панелями для моніторингу результатів дозволить знизити

транзакційні витрати та посилити прозорість. У поєднанні з платформою «Дія» та сучасними технологіями штучного інтелекту це може створити середовище, де інвестор матиме повний доступ до інформації і зможе відстежувати реалізацію проєкту в режимі реального часу.

Жоден інструмент не буде ефективним без належного рівня прозорості та підзвітності. Тому важливим напрямом є впровадження незалежного аудиту великих інвестиційних проєктів, обов'язкове оприлюднення результатів перевірок, а також залучення міжнародних експертів до конкурсних комісій. Для оцінки ефективності мають застосовуватися ключові показники результативності – кількість нових робочих місць, обсяг інвестицій у дослідження, рівень локалізації виробництва, дотримання екологічних стандартів. У випадку невиконання цих індикаторів інвестор має втрачати право на пільги або державну підтримку.

З огляду на різноманіття напрямів удосконалення інструментів державного регулювання інвестиційної діяльності, доцільним є їх узагальнення у вигляді систематизованої таблиці. У ній подано не лише пропозиції щодо вдосконалення правових механізмів (оновлення законодавчої бази), а й зміни у фінансових, організаційних та цифрових інструментах, які у комплексі формують цілісне середовище для інвесторів. Такий підхід дозволяє поєднати бачення розвитку національної нормативно-правової бази з конкретними практичними заходами, спрямованими на підвищення результативності інвестиційної політики України.

Таблиця 3.2

Пропозиції щодо вдосконалення інструментів державного регулювання
інвестиційної діяльності

Інструмент / документ	Пропоновані зміни	Очікуваний результат
1	2	3
Податковий кодекс України	- Доповнення ст.14 визначеннями «кваліфікований інвестиційний проєкт» і «кваліфікований інвестор». - Внесення до ст.138 нового пункту про оподаткування прибутку від реалізації кваліфікованих проєктів за ставкою 9% протягом перших 5 років. - Доповнення ст.197 підпунктом про звільнення від ПДВ імпорту обладнання для кваліфікованих проєктів.	- Чіткі критерії відбору. - Стимулювання інвестицій у «зелені» й високотехнологічні сектори. - Приріст ПІІ.
Бюджетний кодекс України	- Доповнення ст.17 положенням про можливість надання державних гарантій на покриття до 80% ризиків у стратегічних проєктах (енергетика, логістика, цифрова інфраструктура). - Внесення до ст.24 нового пункту про створення Фонду відновлення та прискорених інвестицій.	- Залучення коштів МФО у співфінансування. - Прискорення фінансування стратегічних проєктів.

Продовження табл. 3.2

1	2	3
Закон «Про державно-приватне партнерство»	- Доповнення ст.5 положенням про укладання концесійних та інвестиційних договорів із типовими умовами розподілу ризиків (до 50%). - Викладення ст.10 у новій редакції щодо прозорості процедур: обов'язковий електронний відбір через інтегровану платформу. - Введення нової ст.16-1 «Каталог інвестиційних проєктів».	- Прозорість і конкуренція у ДПП. - Розширення участі приватного капіталу у відбудові.
Закон «Про інвестиційну діяльність»	- Закріплення визначення публічних інвестицій. - Інтеграція ESG-стандартів у правові норми. - Передбачення механізмів страхування ризиків у співпраці з міжнародними організаціями (MIGA, IFC, ЄБРР).	- Узгодженість із практиками ЄС. - Зниження ризиків у нестабільних регіонах.
Закон «Про режим іноземного інвестування»	- Введення концепції «єдиного цифрового вікна» для реєстрації іноземних інвестицій. - Забезпечення англомовного інтерфейсу та автоматичної ідентифікації інвесторів.	- Скорочення часу на оформлення. - Зростання довіри міжнародних партнерів.

Продовження табл. 3.2

1	2	3
Закон «Про індустриальні парки»	- Розширення дії пільг на всю територію країни за моделлю «національної інвестиційної зони». - Посилення вимог до екологічних стандартів та локалізації виробництва.	- Баланс регіонального розвитку. - Створення робочих місць у периферійних областях.
Гранти та субсидії (Фонд відновлення та прискорених інвестицій)	- Бленд-фінансування великих проєктів. - Мікрогранти до 50 тис. євро для МСБ. - Цифровий конкурс із відкритим рейтингом.	- Підтримка МСБ і стартапів. - Пріоритет для постраждалих регіонів.
Державні гарантії та Банк розвитку	- Двохрівнева модель гарантій (80% для стратегічних проєктів, спрощені для МСБ). - Створення Банку розвитку за моделлю KfW.	- Залучення довгострокових кредитів. - Технічна допомога для бізнесу.
Цифрові інструменти (портал + «Дія»)	- Інвестиційний портал із персональними кабінетами, автоматичним розрахунком пільг, аналітикою KPI. - Інтеграція з AI-модулями для моніторингу.	- Зниження транзакційних витрат. - Максимальна прозорість і зручність для інвесторів.

Продовження табл. 3.2

1	2	3
Антикорупційні механізми	- Незалежний аудит великих проєктів. - Обов'язкове оприлюднення результатів перевірок. - Міжнародні експерти в конкурсних комісіях.	- Підвищення довіри бізнесу. - Мінімізація корупційних ризиків.
Ключові показники ефективності (KPI)	- Встановлення обов'язкових KPI: нові робочі місця, інвестиції в R&D, локалізація виробництва, ESG-критерії. - Умова збереження пільг лише при виконанні KPI.	- Результативність державної підтримки. - Орієнтація на довгострокові економічні ефекти.

Джерело: сформульовано автором

Представлена таблиця узагальнює як законодавчі ініціативи, так і пропозиції щодо фінансових, організаційних та цифрових інструментів. Їхня комплексна реалізація здатна сформувати системне, прозоре та прогнозоване інвестиційне середовище. Наведене дозволить не лише знизити ризики для бізнесу та залучити капітал у стратегічні сектори, але й забезпечити збалансований регіональний розвиток, підтримку МСБ, впровадження інновацій і довгострокову інтеграцію України у глобальні економічні ланцюги.

Отже, розвиток інструментів державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні має здійснюватися у двох взаємопов'язаних площинах: внутрішній (оновлення та оптимізація національних механізмів) і зовнішній (інтеграція з міжнародними програмами підтримки). Такий підхід дозволить сформувати стійку інституційну систему, яка одночасно зменшуватиме ризики для приватного бізнесу, забезпечуватиме прозорість використання

ресурсів і створюватиме умови для довгострокового зростання національної економіки.

Фінансове забезпечення запропонованих заходів є невід'ємною складовою реалізації стратегії розвитку інструментів державного регулювання інвестиційної діяльності і при цьому характеризується дефіцитом ресурсної бази, що вимагає як перегляду існуючих бюджетних пріоритетів, так і активного залучення зовнішніх джерел фінансування та інноваційних механізмів мобілізації капіталу. З огляду на це фінансування має розглядатися не як одноразова витрата, а як інвестиція в інституційну спроможність: воно повинно включати стабільне бюджетне співфінансування ключових інституційних реформ, цільове використання міжнародної технічної та фінансової допомоги, механізми бленд-фінансування для великих інфраструктурних та «зелених» проєктів, а також інструменти, що дозволяють привертати приватний капітал через гарантії чи кредитне плече.

У пріоритеті фінансового забезпечення слід зосередитися на декількох першочергових змінах, котрі мають високий мультиплікаційний ефект і створюють основу для подальшого масштабування. По-перше, створення Фонду відновлення та прискорених інвестицій (фонд-фондів) як централізованого механізму координації державних, міжнародних і приватних ресурсів. Фінансування його має забезпечуватися поєднанням перерозподілу наявних бюджетних кредитів, грантової підтримки та міжнародного співфінансування з чіткою системою прозорих конкурсних процедур і вимог до співфінансування проєктів.

По-друге, інвестування в цифрову інфраструктуру. Розробка та запуск єдиного інвестиційного порталу і «єдиного цифрового вікна» (інтеграція з наявними державними ПЗ) вимагають початкового капіталу на розробку та навчання персоналу й подальшого операційного фінансування, яке доцільно поєднати з грантовими програмами розвитку цифрової трансформації та технічною допомогою міжнародних донорів.

По-третє, посилення механізмів державних гарантій та створення/капіталізація Банку розвитку як платформи для довгострокового фінансування. Наведені інструменти потребують формування достатнього гарантійного резерву та початкового капіталу, які найкраще поєднувати через ступінчасте наповнення: державна частка, міжнародні кредитні лінії та залучення багатосторонніх донорів із визначенням жорстких правил ризик-менеджменту.

По-четверте, трансформація податкових режимів у таргетовані стимули з прив'язкою до КРІ потребує фінансового моделювання фіскальних наслідків та створення перехідних механізмів компенсації. Йдеться, зокрема, про тимчасове бюджетне покриття недоотриманих надходжень у поєднанні з умовною прив'язкою пільг до виконання зобов'язань інвестора щодо локалізації й інновацій.

Для кожного з пріоритетних напрямів слід визначити джерела покриття операційних та капітальних видатків. До них належать перерозподіл існуючих бюджетних асигнувань на пріоритетні пункти відбудови, використання кредитних та грантових інструментів міжнародних фінансових установ, механізми бленд-фінансування (комбінація гранту/гарантії/кредиту) і державні гарантії як мультиплікатор приватних інвестицій.

Одночасно необхідно закласти принципи фіскальної стійкості: запровадження обов'язкового регуляторного аналізу фінансових наслідків кожної ініціативи, оцінка фіскальних ризиків на середньострокову перспективу, визначення чітких тригерів для корекції витрат і механізмів виходу зі стимулів у разі невиконання КРІ.

Важливо також передбачити фінансування заходів з підвищення інституційної спроможності – підготовки кадрів, створення органів супроводу проєктів та систем незалежного аудиту. Відсутність належного супроводу нівелює ефект від капіталовкладень; таке супровідне фінансування є особливо доцільним у форматі технічної допомоги й грантів від міжнародних партнерів на етапі запуску.

З огляду на дефіцит ресурсів доцільною є також поетапна реалізація. На першому етапі концентрують обмежені державні ресурси та донорську допомогу на тих ініціативах, що формують найбільшу короткострокову додану вартість і дають мультиплікаторний ефект (фонд-фондів, цифрова платформа, базова капіталізація Банку розвитку, стандартизація ППП). На другому етапі – масштабування через механізми бленд-фінансування і залучення приватного капіталу після верифікації перших результатів.

Усі фінансові рішення повинні супроводжуватися прозорими правилами звітності, публічним моніторингом використання коштів і жорсткими механізмами відповідальності за невиконання умов співфінансування. Це дозволить зменшити ризики неефективного використання ресурсів і підвищити довіру як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів.

3.3. Механізм моніторингу та оцінки ефективності запропонованих заходів

Для ефективної реалізації заходів державного регулювання залучення інвестицій, спрямованих на економічне відновлення, модернізацію та стале зростання України в умовах післявоєнних викликів і євроінтеграційних процесів, необхідно запровадити ґрунтовний і ефективний механізм моніторингу та оцінки їхньої результативності. Такий механізм повинен базуватися на комплексному підході, що поєднує чіткі ключові показники ефективності (KPI), цифрові інструменти, інституційні структури та міжнародні стандарти, забезпечуючи прозорість, зниження ризиків і підвищення довіри інвесторів. Він має підтримувати виконання ініціатив щодо оновлення нормативно-правової бази, включаючи гармонізацію законодавства з європейськими стандартами, впровадження принципів екологічного, соціального та управлінського врядування (ESG), створення єдиних цифрових інтерфейсів, а також практичних інструментів, таких як таргетовані податкові режими, фонд бленд-фінансування, посилені державні гарантії,

стандартизовані механізми державно-приватного партнерства, реформовані спеціальні економічні зони, програми грантів для великих інвестицій, інтегрований інвестиційний кабінет, антикорупційні заходи та фінансові інструменти для ресурсної сфери. Механізм забезпечуватиме контроль за виконанням цих ініціатив на національному та регіональному рівнях, враховуючи вимоги міжнародних партнерів, таких як Європейський Союз через інструменти Ukraine Facility та Ukraine Investment Framework, які наголошують на прозорості та результативності підтримки секторів енергетики, транспорту, цифрової економіки та інших пріоритетних галузей.

Інституційна основа механізму передбачає створення спеціалізованого органу, наприклад, Центру моніторингу інвестицій при Міністерстві економіки України або в структурі UkraineInvest. Цей орган координуватиме збір, аналіз та інтерпретацію даних, взаємодію з регіональними органами влади, міжнародними донорами та приватними інвесторами. Його діяльність базуватиметься на окремому нормативному акті, розробленому на основі Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII, який потребує доповнення положеннями про використання методологій аналізу витрат-вигод (CBA), оцінки соціально-економічного впливу (SEIA) та аналізу ризиків, адаптованих із європейських стандартів, таких як програми InvestEU. Центр забезпечуватиме децентралізований підхід до моніторингу, враховуючи регіональні особливості, такі як пріоритетність аграрного сектору в південних регіонах чи промисловості на сході, зберігаючи централізований контроль для уникнення дублювання ресурсів і забезпечення узгодженості дій.

Ключові показники ефективності (KPI) механізму моніторингу мають бути багатогранними, охоплюючи економічні, соціальні, екологічні та управлінські аспекти, з інтеграцією стандартів ESG, які є обов'язковими для сучасних інвестиційних проєктів в Україні відповідно до стратегії сталого фінансування. Показники включають приріст прямих іноземних інвестицій, кількість створених робочих місць із розподілом за регіонами та секторами, зростання регіонального валового внутрішнього продукту, експортні

надходження, рівень локалізації доданої вартості, обсяг інвестицій у дослідження та розробки, скорочення енергоспоживання та викидів CO₂, дотримання гендерних квот і кількість аудитованих проєктів із незалежною перевіркою. Для державно-приватного партнерства показники охоплюють розподіл ризиків, рівень виконання контрактів і соціально-економічний вплив, що відповідає європейським практикам моніторингу PPP, які передбачають систематичний збір даних для управління та стейкхолдерів. Ці показники пропонується юридично закріпити як умови надання пільг із механізмом їх припинення у разі невиконання, що забезпечить відповідальність і сталість.

Цифрові інструменти відіграють центральну роль у механізмі моніторингу, передбачаючи створення спеціалізованого модуля на платформі «Дія», яка забезпечує швидку реєстрацію бізнесу, електронну ідентифікацію та інвестиційні пропозиції від UkraineInvest. Модуль включатиме автоматизовану звітність, доступ до KPI у реальному часі, багатомовний інтерфейс для іноземних інвесторів і двосторонню взаємодію для зворотного зв'язку, інтегровану з Investment Catalogue як matchmaking-платформою та Dіia.AI для автоматизації в межах національної стратегії штучного інтелекту. Такий модуль забезпечуватиме повний цикл моніторингу від подання заявки до завершення проєкту, скорочуючи адміністративні витрати та підвищуючи точність даних. Інтеграція з даними Національного банку України дозволить відстежувати валютні операції, спрощуючи репатріацію прибутку відповідно до Постанови НБУ від 10.05.2025 № 53.

Міжнародна співпраця в механізмі моніторингу передбачає адаптацію методологій ОЕСР, таких як CBA та SEIA, для оцінки проєктів, а також партнерство з MIGA для моніторингу ризиків у постраждалих регіонах і співпрацю з ЄБРР та IFC для впровадження стандартів. Спільні платформи з ЄС, такі як Ukraine Donor Platform, забезпечуватимуть моніторинг на основі пріоритетів відновлення, визначених Rapid Damage and Needs Assessment, із щоквартальними звітами та дашбордами для прозорості. Регіональний моніторинг враховуватиме диспропорції розвитку, де західні регіони

домінують у залученні інвестицій порівняно зі східними. На основі Закону України «Про основи державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII пропонується розробити регіональні плани з локальними KPI, такими як зростання інвестицій у постраждалих районах, створення робочих місць і підтримка зеленого переходу, із децентралізованим збором даних через регіональні адміністрації, інтегровані з національною системою.

Для малого та середнього бізнесу, який становить основу економіки, механізм передбачає спрощені процедури моніторингу через автоматичні звіти в «Дія» з мінімальними вимогами, включаючи мікрогранти та співфінансування, з KPI щодо створення робочих місць і локалізації. Антикорупційні аспекти, узгоджені з національною політикою, передбачають обов'язковий незалежний аудит великих проєктів із публікацією результатів, залучення міжнародних експертів у комісіях для відбору грантів і субсидій, а також інтеграцію з системами електронного моніторингу для виявлення ризиків, що зменшить інформаційні асиметрії та підвищить довіру.

Імплементація механізму відбуватиметься етапно: спочатку розробка нормативної бази та цифрової інфраструктури, потім пілотне тестування на ключових проєктах Ukraine Investment Framework, із подальшим масштабуванням на всі інструменти. Щоквартальні публічні звіти та автоматизовані дашборди для уряду, громадськості та інвесторів забезпечать прозорість, а механізм припинення пільг за невиконання KPI гарантуватиме юридичну визначеність. У підсумку, механізм моніторингу, інтегрований із міжнародною підтримкою та цифровими інструментами, забезпечить контроль за ефективністю запропонованих заходів, сприятиме залученню додаткових інвестицій, зниженню ризиків і сталому відновленню економіки України.

Висновки до розділу 3

Для забезпечення ефективного залучення інвестицій в економіку України в умовах післявоєнного відновлення та євроінтеграції необхідно вдосконалити механізм державного регулювання через модернізацію нормативно-правової бази, впровадження інструментів стимулювання та створення системи моніторингу. Оновлення законодавства, зокрема Закону України «Про інвестиційну діяльність», передбачає введення визначень публічних інвестицій, стандартів ESG, механізмів страхування ризиків у співпраці з міжнародними організаціями (MIGA, ЄБРР, IFC), а також гармонізацію з європейськими нормами. Створення єдиного цифрового інтерфейсу на базі платформи «Дія» та централізованого реєстру проєктів сприятиме прозорості, спрощенню адміністративних процедур і підвищенню довіри інвесторів, що є критично важливим для залучення капіталу в пріоритетні сектори, такі як відновлювальна енергетика, інфраструктура та цифрова економіка.

Пропоновані інструменти стимулювання, включаючи таргетовані податкові режими, фонд бленд-фінансування, стандартизовані механізми державно-приватного партнерства, реформовані спеціальні економічні зони, програми грантів і розширені державні гарантії, базуються на міжнародному досвіді країн, таких як Польща, Естонія, Сінгапур і Німеччина, та спрямовані на активізацію інвестиційної діяльності. Для забезпечення результативності цих заходів пропонується ґрунтовний механізм моніторингу, який поєднує чіткі KPI, цифрові інструменти на платформі «Дія», інституційні структури, такі як Центр моніторингу інвестицій при Міністерстві економіки або UkraineInvest, та міжнародні методології (CBA, SEIA). Антикорупційні заходи, включаючи незалежний аудит і залучення міжнародних експертів, знижуватимуть ризики та підвищуватимуть прозорість, сприяючи сталому економічному зростанню та збалансованому регіональному розвитку.

ВИСНОВКИ

Аналіз теоретичних засад державного регулювання залучення інвестицій в економіку України дозволив сформувати цілісне розуміння інвестицій як ключового інструменту економічного розвитку, що забезпечує не лише відтворення капіталу, але й стимулювання інноваційних процесів, модернізацію економіки, підвищення рівня її конкурентоспроможності та інтеграцію в глобальні економічні системи. Інвестиції визначено як довгострокові вкладення ресурсів у різні сектори економіки з метою отримання економічного прибутку або соціального ефекту, що охоплюють широкий спектр об'єктів - від інфраструктури до інтелектуального капіталу. Вони класифікуються за джерелами фінансування (державні, приватні, іноземні), формами власності (державна, комунальна, приватна), строками реалізації (короткострокові, середньострокові, довгострокові) та цілями (комерційні, соціальні, екологічні). Їхні функції включають фінансування інновацій, підтримку економічного зростання, сприяння зовнішньоекономічній інтеграції, а також оптимізацію податкових і фінансових механізмів для забезпечення економічної стабільності. Особливо важливу роль інвестиції відіграють в умовах воєнного стану, виступаючи рушійною силою для відновлення зруйнованої інфраструктури, забезпечення продовольчої безпеки, зміцнення обороноздатності та розвитку пріоритетних секторів, таких як відновлювальна енергетика, агропромисловий комплекс, інформаційні технології та логістика. Концептуальні основи механізму державного регулювання сформовано на базі системного підходу, що поєднує правові, економічні, організаційні та інформаційні інструменти, спрямовані на створення сприятливого інвестиційного середовища. Наведений підхід передбачає активну роль держави у встановленні чітких правил, захисті прав інвесторів, стимулюванні пріоритетних галузей і координації зусиль між державними органами, бізнесом і міжнародними партнерами. Чинні нормативні акти, зокрема Закон України «Про інвестиційну діяльність» та

Закон «Про режим іноземного інвестування», заклали правову основу для регулювання інвестиційних процесів, однак виявили потребу в адаптації до сучасних викликів, таких як воєнні ризики, необхідність децентралізації та гармонізації з європейськими стандартами. Таким чином, теоретичні засади підкреслили важливість збалансованого поєднання державного втручання з ринковими механізмами, що забезпечить привабливість країни для інвесторів і створить передумови для аналізу поточного стану та проблем.

Аналіз поточного стану та проблем державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні виявив комплекс системних обмежень, що перешкоджають ефективному залученню капіталу. Воєнний стан, корупція, застаріла нормативно-правова база, слабкість інституційних структур, дефіцит сучасної інфраструктури, нестача кваліфікованих кадрів, макроекономічна нестабільність, включаючи валютні коливання та інфляційний тиск, а також нерівномірний розподіл інвестицій між регіонами створюють значні бар'єри для інвесторів. Воєнні дії посилили ризики, знизивши довіру до безпеки вкладень, тоді як корупція та бюрократичні перепони ускладнюють доступ до пільг і процедур для іноземного та вітчизняного бізнесу. Недостатня гармонізація законодавства з міжнародними стандартами, зокрема щодо захисту прав інвесторів і прозорості процедур, стримує приплив капіталу, особливо в сектори з високим потенціалом, такі як ІТ і зелена енергетика. Регіональні диспропорції, де значна частка інвестицій зосереджена в окремих областях, поглиблюють нерівність економічного розвитку, залишаючи депресивні регіони без належної підтримки. Виявлено, що чинні нормативні акти, такі як Закон України «Про державно-приватне партнерство» частково регулюють інвестиційні процеси, але їхня імплементація обмежена через складність процедур і недостатню координацію між державними органами. Для подолання цих проблем необхідно впровадити антикорупційні ініціативи, модернізувати законодавство, відновити інфраструктуру, розробити програми підготовки кадрів, стабілізувати економічне середовище та запровадити механізми страхування воєнних ризиків. Проведене дослідження створило

основу для розробки практичних пропозицій щодо вдосконалення механізмів залучення інвестицій, які спрямовані на усунення виявлених обмежень і створення сприятливого інвестиційного клімату.

Обґрунтовано необхідність модернізації нормативно-правової бази інвестиційної діяльності, яка нині є фрагментарною, забюрократизованою та недостатньо узгодженою з європейськими стандартами. Потребують доопрацювання:

- Закон «Про інвестиційну діяльність» - внести зміни у частини, що визначають терміни та класифікацію інвестицій (закріпити поняття публічних інвестицій як форми держфінансування стратегічних проєктів відновлення); доповнити розділ гарантій і захисту прав інвесторів механізмами страхування воєнних ризиків та вказівками щодо застосування критеріїв ESG при відборі проєктів; прописати обов'язковість застосування СВА/SEIA для великих публічних проєктів.

- Закон «Про режим іноземного інвестування» - змінити положення про реєстрацію та пороги для статусу іноземного інвестора (запровадити гнучкі механізми для стратегічних інвесторів, зниження адміністративних вимог для priority-проєктів); закріпити правовий механізм «єдиного цифрового вікна» для реєстрації та комунікації з контролюючими органами; підсилити гарантії репатріації і конвертації коштів у статтях про захист інвесторів.

- Закон «Про державно-приватне партнерство (ДПП)» - додати статті/підпункти про типовий формат договору ДПП, стандарти оцінки ризиків, прозорі електронні процедури відбору партнера (через єдину платформу) та правила розподілу ризиків; встановити обов'язкові публічні вимоги до тендерної документації та аудиту ДПП-проєктів.

- Бюджетний кодекс / підзаконні акти - закріпити принцип «єдиного проєктного портфеля» (реєстр усіх публічних інвестицій), порядок пріоритизації проєктів за критеріями ефективності і ризику, координацію між

державним і місцевими бюджетами, а також вимогу централізованої реєстрації проєктів у електронній системі.

– Підзаконні акти КМУ - оновити методики оцінки ефективності публічних інвестицій із інтеграцією ESG, встановити обов'язкові KPI для отримання пільг, і затвердити процедури для пілотного застосування нових інструментів (UIF, Ukraine Facility).

Гармонізація з нормами ЄС (державна допомога, конкуренція, реєстр спорів) є умовою інтеграції України в європейський інвестиційний простір. Розвиток інструментів стимулювання інвестицій має спиратися на міжнародний досвід (Польща, Естонія, Німеччина, Сінгапур) і включати податкові стимули, грантову та субсидійну політику, гарантії, ДПП, СЕЗ, спеціальні фонди та цифрові рішення.

Пропонується таргетоване оподаткування для «кваліфікованих інвесторів» (мінімальні вкладення, локалізація робочих місць, інвестиції в R&D), створення «Фонду відновлення та прискорених інвестицій» за моделлю «фонд-фондів» для МСБ, розширення державних гарантій і кредитів, стандартизація ДПП та переформатування СЕЗ у модель «національної інвестиційної зони».

Ключовим є створення механізму моніторингу та оцінки ефективності: впровадження KPI (економічних, соціальних, екологічних, управлінських), цифрового модуля в «Дія», незалежного аудиту та міжнародних стандартів оцінки (OECD, InvestEU). Центр моніторингу інвестицій при Мінекономіки або UkraineInvest має координувати збір і аналіз даних, забезпечуючи прозорість і підзвітність.

Реалізація наведених пропозицій сприятиме подоланню бюрократичних бар'єрів, підвищенню прозорості, зниженню ризиків для інвесторів і залученню значного обсягу капіталу, необхідного для економічного відновлення країни. Запропоновані заходи не лише зміцнять інвестиційну привабливість України, але й забезпечать її інтеграцію в європейський і глобальний економічний простір, сприяючи створенню робочих місць,

модернізації інфраструктури, розвитку пріоритетних секторів і сталому економічному зростанню. Комплексний підхід, що поєднує модернізацію законодавства, розширення стимулів і ефективний моніторинг, закладає міцну основу для економічної стабільності та процвітання України в умовах сучасних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 70% опитаних компаній інвестуватимуть в Україну попри війну. Європейська Бізнес Асоціація. 2024. URL: <https://eba.com.ua/70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu/> (дата звернення: 4.10.2025).
2. Аванесова І.В Інвестиційні стратегії ТНК в умовах глобалізації. *Економічний простір*. №23/1. 2019. С. 40-48.
3. Беліма М. Регіональний розвиток України та прямі іноземні інвестиції. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. С. 99-116.
4. Білоконь Т. В. Іноземні інвестиції та макроекономічні виклики економіки України в умовах воєнного стану. *Економіка: реалії часу*. 2025. № 1. С. 50-55.
5. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 400 с.
6. Булеєв І. П. *Інвестиційна активність підприємств з виробництва продукції з деревини та її вплив на сталий розвиток: монографія*. Київ: Ін-т пром. економіки НАН України, 2020. 256 с.
7. Вернюк Н. О., Дяченко М. І. Роль потенційних зарубіжних інвесторів у розвитку економіки України в умовах війни. *Вісник економіки, менеджменту та права*. 2023. № 2. С. 54-63.
8. Володимир Зеленський презентував платформу для залучення в Україну іноземних інвестицій. Армія Inform. 2022. URL : <https://armyinform.com.ua/2022/09/06/volodymyr-zelenskyj-prezentuvav-platformu-dlya-zaluchennya-v-ukrayinu-inozemnyh-investyczij/> (дата звернення: 4.10.2025).
9. Гарбар С. В. Інвестиційна привабливість підприємства: сутність та методичні аспекти оцінки. *Вісник економіки*. 2020. № 3. С. 107-110.
10. Герзанич В.М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. С. 24-29.

11. Глуха Г.Я. Прямі іноземні інвестиції у контексті економічного зростання. *Економічний нобелівський вісник*. 2019. №1. С. 113-121.
12. Гриценко В. Інвестиційні інститути на міжнародному ринку фінансових послуг. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2021. С. 33-39.
13. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2022. 186 с.
14. Два місяці Advantage. Ukraine – отримано понад 370 запитів щодо інвестицій в Україну. Міністерство економіки України. URL : <https://me.gov.ua/News/Detail?id=7920f653-6192-412d-aad8-3f166070ab17&showMenuTree=true> (дата звернення: 28.10.2025).
15. Денисенко М. П. Визначення сутності інвестицій. *Вісник КНЕУ*. 2003. №1. С. 28-32.
16. Державна служба статистики України. Капітальні інвестиції за 2019-2023 роки. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.10.2025).
17. Деякі питання ефективного використання державних коштів: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовт. 2016 р. № 710. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/710-2016-п> (дата звернення: 04.10.2025).
18. Деякі питання підготовки, подання, оцінки та критеріїв пріоритезації концепцій публічних інвестиційних проєктів на 2025 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серп. 2024 р. № 903. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/903-2024-п> (дата звернення: 04.10.2025).
19. Деякі питання розподілу публічних інвестицій: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лют. 2025 р. № 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/232-2025-п> (дата звернення: 04.10.2025).
20. Деякі питання управління публічними інвестиціями: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лют. 2025 р. № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/527-2025-п> (дата звернення: 04.10.2025).

21. Дука А. П. Інвестування: навч. посіб. Київ: Видавництво, 2010. 320 с.
22. Єльнікова Ю. В. Інвестиційна політика на засадах відповідального інвестування: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03. Суми: Сумський держ. ун-т, 2021. С. 150-155.
23. Захарченко В. І. Інвестування: підручник. Одеса: ФПК, 2015. 280 с.
24. Звіт Європейської Бізнес Асоціації «Індекс інвестиційної привабливості України – 2023». URL: <https://eba.com.ua> (дата звернення: 04.10.2025).
25. Іващенко А.І. Стратегія формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні. *Часопис економічних реформ*. 2019. С.11-27
26. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022 рік. URL: <https://data.gov.ua/dataset/f32bbc73-51f5-46d5-9450-18112ce66e6f/resource/79895deb-051c-4ddd-9dfb-c3b69674e105> (дата звернення: 04.10.2025).
27. Інвестиційна діяльність як фактор реалізації та забезпечення прав людини в Україні. URL: <https://legalclinics.in.ua/investytsijna-diyalnist-yak-faktor-realizatsiyi-ta-zabezpechennya-prav-lyudyny-v-ukrayini/> (дата звернення: 04.10.2025).
28. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року. URL: <https://unba.org.ua/publications/9914-investicijnij-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html> (дата звернення: 04.10.2025).
29. Карінцева О. І., Дегтярьова І. Б., Харченко М. О. та ін. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2020. № 3. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22.
30. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 04.10.2025).

31. Крутик А.Б. Інвестиції та економічне зростання підприємства. Серія «Підручники для університетів. Спеціальна література»: Монографія. К.: Вид-во «Лань». 2021. 201 с.
32. Кузьміна О., Ярошенко К. Інвестиційна привабливість України: оцінка та перспективні напрями активізації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-49-38.
33. Левандівський О. Т. Організаційно-економічні засади інвестиційної діяльності: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Дубляни: Львівський нац. аграр. ун-т, 2020. 234 с.
34. Луців Б. Л. Інвестування: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2018. 384 с.
35. Мазур Н. А., Кушнір О. К. Капітальні інвестиції в економіці України: значення та вплив в умовах змін. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 1(4). DOI: 10.54929/2786-5738-2022-4-03-05.
36. Майорова Т.В. Залучення іноземних інвестицій в умовах глобалізації. *Вісник КНЕУ імені В. Гетьмана*. 2021. № 1. С. 89-93
37. Мамрай В. В., Вініченко І. І. Інвестиційна привабливість України в контексті її поствоєнного відновлення. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024. № 4. С. 363-372.
38. Мельник Л. Г. Інвестиційна політика в умовах децентралізації. *Економіка та держава*. 2022. № 10. С. 19-26.
39. Міністерство економіки України. Інвестиційна діяльність в Україні. URL: <https://me.gov.ua/view/a552d111-ce35-4b57-81ad-de90be7de2dc> (дата звернення: 04.10.2025).
40. Міністерство економіки України. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022 рік. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&title=investitsiinadiialnistvukrainiza2022-rik> (дата звернення: 04.10.2025).

41. Національний банк України. Зовнішній сектор статистики. URL: <https://bank.gov.ua/en/statistic/sector-external> (дата звернення: 04.10.2025).
42. Негода О.А. Поняття інвестицій у законодавстві України та країн-членів Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 200–203.
43. Пирог О. В. Іноземні інвестиції як фактор економічного зростання в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 5. С. 15-19.
44. Податковий кодекс України: Закон України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 04.10.2025).
45. Про Державне агентство з інвестицій та розвитку: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 трав. 2010 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/356-2010-п> (дата звернення: 04.10.2025).
46. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 лип. 2010 р. № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 04.10.2025).
47. Про затвердження форми інформації про державні інвестиційні проекти та інвестиційні проекти, для реалізації яких надається державна підтримка: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 5 жовт. 2018 р. № 948, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 23 жовт. 2018 р. за № з0948-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0948-18> (дата звернення: 04.10.2025).
48. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січ. 2001 р. № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення: 04.10.2025).
49. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 верес. 1991 р. № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 674. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 04.10.2025).
50. Про основи державної регіональної політики: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст.

90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення: 04.10.2025).

51. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 берез. 1996 р. № 93/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 20. Ст. 84. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> (дата звернення: 04.10.2025).

52. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 04.10.2025).

53. Пузирьова П. В. Основні фактори впливу на процес формування та розвитку інноваційного потенціалу інтегрованих структур бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 10 (233). С. 72-81.

54. Пурій Г. М. Сучасний стан та основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. Вип. 3. С. 47.

55. Савченко М. В., Степанюк В. Л. Залучення іноземних інвестицій в економіку України: тенденції, проблеми та перспективи повоєнного відновлення. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/06/6.24._topic_Maryna-V.-Savchenko-Viacheslav-L.-Stepaniuk-6-15.pdf (дата звернення: 04.10.2025).

56. Сергієнко В. В. Стратегічні напрями інвестування в агробізнес в умовах війни. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки*. 2024. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/3067> (дата звернення: 04.10.2025).

57. Скоробогатова Н.Є. Дослідження сутності інвестицій та інвестиційної діяльності. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2016. № 13. С. 12–17.

58. Солоджук Т. В., Худик М. С. Механізм реалізації публічних інвестиційних проектів в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 3. С. 73-78.

59. Статистичний звіт Державної служби статистики України «Капітальні інвестиції в Україні 2023». URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.10.2025).
60. Тесля С. М. Організаційно-економічний механізм залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2020. С. 34-42
61. Тимоць М., Стахів Г. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. С. 70-75.
62. Фіщук Н. Ю., Причепя Г. В. Сучасний стан та тенденції прямого інвестування в економіку України. *Облік і фінанси АПК*. 2020. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/suchasniy-stan-ta-tendencii-pryamogo-investuvannya-v-ekonomiku-ukraini.html> (дата звернення: 04.10.2025).
63. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66-72. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4489&i=11> (дата звернення: 04.10.2025).
64. Хоменко І. О. Роль індустриальних парків у залученні інвестицій. *Економічний простір*. 2021. № 8. С. 45-52.
65. Чернега В., Полозун А., Касьян А. Сучасні тенденції інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-44-78.
66. Чорна Н. В. Антикорупційні механізми в інвестиційній діяльності. *Право та економіка*. 2023. № 5. С. 78-85.
67. Шевчук В. О. Інвестиційна діяльність у відновлювальній енергетиці. *Екологічна економіка*. 2022. № 3. С. 22-29.
68. Шпак Н. О. Інституційні засади інвестиційної політики. *Вісник Львівського університету*. 2021. № 2. С. 67-74.
69. Шталь Т. В. Аналіз інвестиційного клімату України та шляхи його вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2022. № 3. С. 122-125.

70. Яценко О. М. Механізми оцінки ефективності інвестиційних проєктів. *Економічний аналіз*. 2023. № 3. С. 45-52.
71. Advantage Ukraine. Інвестиційна платформа. URL : <https://advantageukraine.com/ua/> (дата звернення: 4.10.2025).
72. Doing Business. Світовий банк. 2020. URL: <https://www.doingbusiness.org/>. (accessed: 04.10.2025).
73. EBRD sets record investment in Ukraine in 2024 – EUR 2.4 billion. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/en/news/ebrd-sets-record-investment-in-ukraine-in-2024-eur-2-4-billion/> (accessed: 04.10.2025).
74. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Investment Climate in Ukraine: Challenges and Opportunities. Paris: EBRD, 2023. 45 p. URL: <https://www.ebrd.com/publications/investment-climate-ukraine-2023> (accessed: 04.10.2025).
75. European Business Association. Індекс інвестиційної привабливості України – 2023. URL: <https://eba.com.ua> (дата звернення: 04.10.2025).
76. Formation of the BDO International Business Compass URL: <http://www.bdo-ibc.com/background/data-validity/theoretical-framework/>.
77. International Monetary Fund (IMF). Ukraine: Economic Recovery and Investment Needs. Washington, D.C.: IMF, 2024. 68 p. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Ukraine> (accessed: 04.10.2025).
78. Kibik O., Kotlubai V., Slobodianiuk M., Kornuta L., Kornilova O., Prymachenko I. Management of Changes in the Process of Safe Development of Economic Agents. *Economic Affairs (New Delhi)*. 2022. Vol. 67, no. 4. Pp. 803-813. URL: <http://ndpublisher.in/admin/issues/EAv67n4sn.pdf> (accessed: 04.10.2025).
79. Kibik O., Slobodianiuk O., Kotlubai V., Nesterova K., Prymachenko I., Kornilova O. Financial Strategy of Economic Entities in the Conditions of Transforming Economic Systems. *Economic Affairs (New Delhi)*. 2023. Vol. 68. Pp. 107-114. URL: <http://ndpublisher.in/admin/issues/EAv68n1sm.pdf> (accessed: 04.10.2025).

80. Mikhno I., Koval V., Sedikova I., Kotlubai V. Digital Globalization in the International Development of Strategic Alliances. *Economics. Ecology. Socium*. 2022. Vol. 6, no. 1. Pp. 11-21. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000881406500007> (accessed: 04.10.2025).
81. OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index. OECD. Stat. 2021. URL: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=FDIINDEX> (accessed: 04.10.2025).
82. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). *Investment Policy Review: Ukraine*. Paris: OECD Publishing, 2021. 112 p. URL: <https://www.oecd.org/investment/ukraine-investment-policy-review.htm> (accessed: 04.10.2025).
83. World Bank // International Financial Corporation/. URL: <https://www.ifc.org> (accessed: 04.10.2025).
84. World Bank. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (accessed: 04.10.2025).